

ปริยัติจริง ปฏิบัติจริง

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

เทศน์บนศาลา วันที่ ๒๗ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๔๕

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจปฏิบัตินะ ตั้งใจ เวลาพูดเล่นก็เล่นกันนะ เวลาเอาจริงต้องเอาจริง

เวลาเล่นก็คือเล่น เวลาจริงต้องจริง เราจริงกับชีวิตเรานะ ชีวิตนี้ของจริง

ถ้าเราเกิดมา เวลาเกิดมาทุกคนอยากมีความสุข แล้วเรามีชีวิตใช้มันมีความสุขไหมล่ะ
ความสุขมันเป็นเชื้อล่อใจ “ปลากินเบ็ด” เบ็ดมันล่อชีวิตเรานะ แล้วเราก็จะกินเหยื่อ เราก็มองชีวิต
จะมีความสุข ชีวิตนี้มีความสุขมาก อยากจะมีความสุขกับชีวิต มันเป็นอย่างนี้มันเป็นสมมุติ จะ
ว่าปฏิเสธมันว่าไม่มีไม่ได้นะ มันเป็นจิต เรามีจิต ความรู้สึกอันนี้มันตายไม่ได้ มันต้องเกิด
ตลอดเวลา มันเกิดเพราะอะไร เพราะกรรมพาให้เกิด

ในเมื่อกรรมมีอยู่ ในเมื่อมีวิชา มีค้นหาความทะยานอยาก มีจิต จิตมันสิ้นสุดไม่ได้
หรือ จิตมันต้องเป็นไปตามธรรมชาติของมัน จิตมันเป็นสิ่งที่มีชีวิต เมล็ดพันธุ์พืชถ้ามันตกที่
ไหน ดินดี ทุกอย่างพร้อม มันต้องงอกงามของมัน คูอย่างต้นหญ้าสิ เราไม่มีใครปรารถนาเรื่อง
หญ้าเลย มันงอกตลอดเวลาเพราะอะไร เพราะมันมีหญ้า มันมีเชื้อของมัน มีรากหญ้ามันก็ไป ขุด
ดินไปที่ไหนพอวางไปหญ้ามันก็จะเกิด เห็นไหม สิ่งมีชีวิตมันเป็นอย่างนั้น ขนาดอย่างนี้เวลาตาก
แดดมันยังตายได้

แต่จิตนี้มันไม่เป็นอย่างนั้นนะ จิตนี้มันเหมือนเมล็ดพันธุ์แล้วมันมีชีวิต มันงอกมันต้องเกิด
ตลอดเวลา ไม่เกิดแบบต้นหญ้าด้วย คุณเกิดแบบโอปปาดิกะ ตายปั๊บเกิดทันที เกิดเป็นทวดา

เป็นอินทร์ เป็นพรหม นี่มันเกิดแล้ว เกิดในธรรมชาติของมัน ชีวิตเป็นอย่างนี้ แล้วปัจจุบันนี้มาเกิด เป็นมนุษย์ เกิดเป็นสัตว์ เกิดเป็นมนุษย์ คูสิ เกิดในไข่ เกิดในครรภ์ ในน้ำคร่ำ มันเกิดแล้วมันพัฒนาของมัน

เรามาเกิดในไข่ ปฏิสนธิจิตเกิดในครรภ์ของมารดา อยู่ในท้องแม่ ๘ เดือน ๑๐ เดือนแล้วแต่คนจะอยู่ขนาดไหน แล้วก็ต้องคลอดออกมา เวลาอยู่ในท้องแม่มันต้องกินอาหารจากเลือดในอกของแม่ ทั้งหญิงและชายต้องเกิดจากแม่เหมือนกัน แม่คนเดียวก็เกิดไม่ได้ต้องมีพ่อ “พ่อแม่” แล้วเวลาเกิดมา “นะโม” นะคือน้ำ โมคือใจ นี่มันก็มีในหัวใจของเรา คือมันมีกิเลส มีจิต มันมีความสัมผัสของมัน มันมีชีวิตของมัน มีความรู้สึกของมัน ตัวจิตเองมันก็เกิด เวลาเกิดเป็น โอปปาติกะ มีพ่อแม่ไหมล่ะ

“กรรม” เป็นเผ่าพันธุ์ใจ “กรรม” เป็นพ่อเป็นแม่ มันก็ไปเกิดตามสภาวะกรรม เพราะมันสัมผัสกับจิต จิตมันมีกรรมติดกรรมชั่ว มีพลังงานของตัวจิต มันก็พาไปเกิด นี่เมล็ดพันธุ์นี้มันตายไม่ได้ มันเกิดของมันตลอดไป แล้วก็เกิดเป็นเรา ถ้าเกิดเป็นเรา ถ้าไม่มีกรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราจะเอาสิ่งนี้มาศึกษาได้อย่างไร วิทยาศาสตร์เจริญขนาดไหน วงการแพทย์เจริญขนาดไหน พิสูจน์เรื่องนี้ไม่ได้หรอก

เขาพยายามทำกล้อง สฟ่ายเข้าไป ย้อนกาลเวลา ย้อนกาลเวลาขนาดไหนก็ทางวิทยาศาสตร์ แล้วก็พิสูจน์กัน ทดสอบกันอยู่ที่ไหน เครื่องบิน ยานอวกาศไปถึงรอบจักรวาล ไม่เห็นมีสวรรค์ตรงไหนเลย มันเป็นการพิสูจน์กันด้วยวิทยาศาสตร์ ด้วยมิตินี้ไง

แต่ขณะที่จิตสำคัญมาก วัฏฏะใจ ไม่มีใครพิสูจน์ได้หรอก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนไป “บุพเพนิวาสานุสติญาณ” ในข้อมูลเดิมของจิต ย้อนไปอดีตชาติ ย้อนไปตรงไหน ย้อนไปที่หัวใจ สรรพสิ่งต่างๆ ที่ผ่านมา เราเป็นคนประสบสัมผัสมา เราต้องรู้ใจใหม่ แล้วมันสะสมลงที่ใจ นี่ใจ สะสมลงที่ใจ ในปัจจุบันนี้เรารู้ แต่เวลาเกิดตาย เกิดตาย มันก็มีสะสมมาอย่างนี้ แต่พวกเราโดนอวิชชาครอบงำไว้ เราถึงทำไม่ได้

คูสิ คูอย่างฤๅษีชีไพรสมัยพุทธกาล ศาสนายังไม่เกิด ทำไมเขาย้อนอดีตชาติได้ล่ะ มันไม่ใช่มรรคด้วย มันไม่ใช่มรรค ไม่ใช่อริยสัจ ไม่ใช่ความจริงเลย แต่มันเป็นสมมุติใจ เพราะจิตมันเกิด

ตาย มันมีสมมุติอยู่ มันมีข้อมูลอยู่ ฤๅษีชีไพรเขาถึงย้อนอดีตชาติของเขาได้ แต่เขาไม่สามารถชำระกิเลสได้

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลา “บุพเพนิวาสานุสติญาณ” ก็เหมือนกัน ปฐมยาม ยังไม่ได้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารื้อค้นข้อมูล นี่เวลาประพาศปฏิบัติไปหลงไป ๖ ปี อยู่กับเขาไป ปฏิบัติไปกับเขา สร้างสมบุญญาธิการขนาดไหน พยายามแสวงหาอย่างนั้น มันยังไม่เข้าหลักเข้าเกณฑ์ ได้สมบัติกับอุทกดาบส อาหารดาบส ได้สมบัติแต่ยังไม่ได้อรรถนี้เพราะว่าอะไร

เพราะได้มาอย่างนั้นนั่น ก็ว่าสิ่งนั้น ความสงบ ความรุ่มเย็นอย่างนั้นเป็นนิพพาน สิ่งนี้นึกว่าอาหารดาบสสอนขนาดไหนก็ตามไป จนอาหารดาบสประกันเลยว่ามีความรู้เสมอเรา เข้าสมบัติได้ สมบัติเข้า-ถอนออก เข้าได้ มีฤทธิ์มีเดชได้เหมือนกัน แต่ไม่ได้ใช้พลังงานนั้นรื้อค้นเข้ามาในข้อมูลในใจ พอปฐมยามใช้ข้อมูลอันนี้ มัชฌิมาปฏิปทาความสมคูล เริ่มกำหนดตั้งแต่อาณานาปานสติให้เป็นสัมมาสมาธิ สัมมาสมาธิพลังงานมีจิตย้อนกลับมาที่ตัว พอย้อนกลับมาที่ตัว ข้อมูลในใจ การเกิดและการตายของเมล็ดพืช พันธุ์พืช การเกิดและการตายของจิต ข้อมูล ตั้งแต่พระเวสสันดรไป ๑๐ ชาติย้อนกลับไปได้หมดเลย

ใจเหมือนกัน เพราะทุกดวงใจเกิดและตายเหมือนกัน ทุกดวงใจมีหมด แต่ไม่มีความสามารถรื้อค้นข้อมูลของตัวเอง เพราะไม่มีความสามารถ ไม่มีความสามารถ แล้วความสามารถอันนี้มันก็ไม่ใช่อริยมรรคด้วย ข้อมูลอย่างนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย้อนกลับเข้าไป ข้อมูลสิ่งที่สะสมมา สิ่งทีสะสมมาเป็นอย่างนี้ การเกิดและการตายถึงเป็นอย่างนี้

“จุตูปปาตญาณ” แม้แต่ตายไป เวลาหมดอายุใจต้องดับ ดับไปไหน? จุตูปปาตญาณ จิตเกิด จิตต้องดับ-ต้องเกิด เกิดดับตลอดเวลา แต่เกิดดับในภพชาติ แต่เกิดดับในอารมณ์เราในหัวใจละ เพราะมีอริยมรรคจึงย้อนกลับมา “อัสวักขยญาณ” ทำลายสิ้นทั้งกิเลส ถึงเป็นธรรม

ธรรมมีอยู่โดยดั้งเดิมแต่ผู้มีความสามารถ ผู้ที่มีบุญญาธิการ ผู้ที่สะสมดวงใจไว้ ดวงใจนั้นที่เราได้สร้างบุญกุศลกันอยู่นี้มีผลตลอดคนนะ ถ้าเราสร้างบุญกุศล เห็นไหม มันสะสมมาที่ใจ ถ้าใจเข้ามาเป็นธรรมนะ ทำบุญเพื่อบุญ ทำดีเพื่อดี ทำคุณงามความดีเพื่อเรา โลกเขาจะติฉินนินทา ใครจะเห็นดีเห็นงามกับเราไม่เห็น มันเรื่องของโลก เรื่องโลกของโลก โลกนี้พร้อมอยู่เป็นนิจ โลกนี้

ไม่เคยเต็ม ใครจะพัฒนาโลกให้โลกอึดเต็ม เป็นไปไม่ได้ เจริญแล้วก็เสื่อม โดยธรรมชาติของเขา โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ

แล้วให้คนพร่อง คนที่ไม่มีวุฒิภาวะมาเจ็ด มากล่าวชมเรา เราต้องการอย่างนั้นหรือ เราต้องการอริยสังคความจริงในหัวใจของเรา ชมเรา นี่เราเป็นคนดี เราสามารถยับยั้งความคิดค้นหาความทะยานอยากที่มันจะสะสม ที่มันเกิดมาในชีวิตนี้ มีชีวิตได้พบพระพุทธศาสนา ได้มีบุญกุศลเกิดมาจังหวะโอกาส จังหวะและโอกาสที่เขาแสวงหาคุณงามความดีจากภายใน แล้วเราศึกษามาเรามีโอกาสอย่างนี้ เราต้องปลุกปลอบใจเราอย่างนี้ เราต้องให้กำลังใจเราอย่างนี้ ว่าเรามีจิตมีนิสัยเรามีโอกาสเพราะเราได้สร้างคุณงามความดี คุณงามความดีของโลกเขา เขาเป็นตัวเลขในธนาคาร เขาเป็นแก้วแหวนเงินทอง เขาเป็นสิ่งที่ว่าโลกธรรม ๘ คือสรรเสริญเยินยอ ต้องมีตำแหน่งหน้าที่การงาน สิ่งนั้นเป็นหัวใจมัน ได้มาแล้วก็แบกหนัก แล้วก็ทุกข์

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกไว้ในธรรม ทุกคนแสวงหากองไฟ สิ่งที่เป็นกองไฟ กองไฟสิ่งที่มีอำนาจ ใครมีอำนาจแล้วไม่หวง ใครมีอำนาจแล้วไม่รักษา การรักษาเกียรติยศเป็นเรื่องที่ลำบากมาก กลัวแต่เขาจะเห็นว่าเราต่ำต้อย เราจะไม่ได้เป็นคนดี จะต้องให้เขามานับหน้าถือตา นี่เราเองไม่กล้า นับหน้าถือตาเรา แล้วจะให้คนอื่นมานับหน้าถือตาเรา เราโง่หรือเราฉลาด เรามีศักดิ์ศรี เรามีเกียรติยศในหัวใจของเรา เราเป็นคนดี เขาจะติฉินนินทา เขาจะเหยียบย่ำขนาดไหน ปากของเขาห่างไกลมาก เพราะเขาพูดมันก็หูของเขา แต่หูของเราอยู่กับความควบคุมของสติของเรา ทำไมเราปล่อยให้หูของเราไปเอายาพิษเข้ามาเผาเราล่ะ

ถ้าเรามีสติปัญญาอย่างนี้ เราถึงจะมีธรรมใจ มีธรรมเพราะเราได้ทำบุญกุศล มันมีสติมีปัญญาขึ้นมา ชีวิตเราเป็นเอกเทศนะ บังเจกบุคคลก็ได้ ในสังคมเป็นสังคมขึ้นมาได้เพราะอะไร เพราะบุคคลเป็นคนดี เราจะเป็นบังเจกบุคคลเพราะศาสนาสอนกลับมาที่ใจก่อน สอนกลับมาที่ใจนะ

หนึ่งเดียวคือองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาตรัสรู้ธรรม สาวก-สาวกะไม่มีสิทธิ์ ผู้ที่จะบรรลุธรรมได้ ตรัสรู้ธรรมได้ มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระปัจเจกพุทธเจ้าเท่านั้น เท่านั้นจริงๆ เลยเพราะอะไร เพราะท่านมีบุญญาธิการ บุญญาธิการเป็นเขว้ปัญญาจากภายใน ดูเขว้ปัญญาของเราดี เขว้ปัญญาของเราจะเอา

เปรียบ เอรัดเอาเปรียบเขาตลอดเวลา การเอารัดเอาเปรียบคนอื่นนี่นะมันรังแกตัวเองก่อนชั้นหนึ่ง โดยที่ไม่รู้สึกตัวอะไร

แต่ถ้าผู้ที่มีเขาว์ปัญญา เขาจะรังแก-ไม่รังแก เขาจะรังแกกิเลสของตัวเอง จะไม่ยอมเอาเปรียบใคร ทางโลกเหมือนกับเป็นผู้ที่ว่าต่ำต้อยเลย คุณพระโพธิสัตว์ สละชีวิต สละทุกอย่างเพื่อสังคม เพื่อโลก เพื่อโลก เพื่อใคร เพื่อโลกอย่างนี้นี่มันพัฒนาใจใจใจจะมีผละ ๕ อินทรีย์ อินทรีย์ แก่กล้ามีผละมีกำลังขึ้นมา เพราะอะไร เพราะได้สร้างสมบุญญาธิการ

เราแบกโลกนะ แบกหมุ่คณะเลย แบกทุกๆ คนเลย เพื่อให้เขามีความสุข

“พ่อแม่ครูจารย์” เป็นทั้งพ่อ เป็นทั้งแม่ เป็นทั้งครูบาอาจารย์นะ

พ่อแม่เรา เวลาเราเกิดมาพ่อแม่ต้องเอาเราไปฝากโรงเรียนใช้ไหม พ่อแม่สอนหนังสือเรา เหนอ มีแต่ในปัจจุบันนี้ การศึกษา เขาปฏิเสธในการศึกษา การท่องจำไม่ยอม จะศึกษา มีพ่อแม่ เป็นบางคนทีสอนลูกเอง ถ้าศึกษาเล่าเรียนนะ แต่โดยส่วนใหญ่แล้วพ่อแม่ ครูบาอาจารย์อยู่ที่โรงเรียน นะ ครูบาอาจารย์อยู่ที่สำนักที่เราจะส่งลูกเราเข้าไปเรียน หน้าที่ของพ่อแม่ เกิดมาพ่อแม่ต้องมีอาชีพ พ่อแม่ต้องรับผิดชอบ พ่อแม่ต้องมีเวลาสั่งสอนเรา ก็เอาลูกไปฝากกับครูบาอาจารย์

แต่เวลาเราออกบวช มี “พ่อแม่ครูจารย์” นี้ศึกษามาเพื่อใคร

นี่พระโพธิสัตว์ใจ การสั่งสม อย่างนี้เป็นบุญญาธิการถึงจะย้อนกลับมา ผู้ใดทำผู้นั้นมีบุญกุศล ผู้ใดทำผู้นั้นเป็นคนได้ เราเสียดละ เสียดละเพื่อสังคม เสียดละทุกอย่าง มันเจริญออกมาอย่างนี้ไง แล้วเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จนถึงที่สุดมาบรรลุนิพพาน แล้ววางธรรมไว้ณะ ๒,๐๐๐ กว่าปี แล้วชีวิตมีคุณค่ามาก

เราเกิดมาพบพระพุทธศาสนา ถ้าพบพระพุทธศาสนาด้วยคำรา “ปริยัติ” สิ่งที่เป็นปริยัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสธรรมขึ้นมา เผยแผ่ธรรมนะ ในสมัยองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระอรหันต์เต็มไปหมดเลย เพราะสิ่งที่เป็นอรหันต์ สังคมเป็นเรื่องปกติใจ พระอรหันต์เป็นร้อยเป็นพัน ในเมื่อเป็นร้อยเป็นพัน การสนทนาธรรม สนทนาอะไรมันรื่นเริง วิหารธรรมเพื่อความสุข เห็นไหม ผู้เกิดในสหชาติ เกิดพร้อมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า การประพฤติปฏิบัติต้องง่ายแน่นอนอยู่แล้ว ง่ายเพราะอะไร เพราะเกิดในกาลบุญกุศลใจ

อย่างพละ ๕ ที่ว่าเป็นการสะสมบุญมา การสะสมบุญมาเป็นโอกาสไง

ไปเจอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ เทวดา อินทร์ พรหม สำเร็จเป็นหมื่น เป็นแสน เป็นหมื่นเป็นแสนนะ ร่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมา แล้วมีความปรารถนาน้อย เพราะมันเป็นเรื่องที่ลึกลับ ทั้งๆ ที่ตั้งตัว ตั้งความปรารถนามารื้อสัตว์ชนสัตว์ พอตรัสรู้ขึ้นมาจะปรารถนาจะสอนได้อย่างไร เพราะมันเป็นการสวนกระแส สวนกระแสกับโลกเลย จนเทวดา “โลกนี้จะบรลัยแล้ว โลกนี้จะไม่มีโอกาส” จนพรหมมานิมนต์ ทุกคนรอนะ พรหมต่างๆ เบญจวัคคีย์รอ รอ รอ เพราะสร้างสมบุญญาธิการมาพร้อมทั้งนั้นเลย แต่ไม่มีคนบอก ไม่มีผู้ที่รู้จริง ไม่มีคนรู้จริงแล้วเอาอะไรมาบอก บอกไม่ได้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขณะที่ทรงมานอนอยู่ก็ไม่เคยเทศนาว่าการเลย เพราะตัวเองก็ไม่วู้ แต่ขณะที่บรรลุธรรมขึ้นมาแล้ว ตรัสรู้ธรรมขึ้นมา

“ปัญจวัคคีย์เธอเคยได้ยินไหมว่าเราเป็นพระอรหันต์ เราตรัสรู้เองโดยชอบ เงี้ยหลุงฟัง”

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปลงใจว่าจะแสดงธรรม เทวดา อินทร์ พรหมมานิมนต์ มีความรื่นเริง

“โลกนี้จะบรลัยแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่เทศนาว่าการ” ทั้งๆ ที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องเทศนาว่าการ แต่จะเปรียบเทียบถึงความลึกลับ ความละเอียดอ่อนของธรรมไง “ความละเอียดอ่อนของธรรม” แล้วเราเกิดมาพบ เราเกิดมาพบเราเห็นอยู่แล้ว ศาสนามีอยู่แล้ว แล้วเจริญรุ่งเรือง องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพยากรณ์แล้ว ถูกต้องหมด

“กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง”

การเจริญของศาสนา ศาสนาเจริญขึ้นมาเพราะใคร? เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม ธรรมของจริงถึงมี ในปัจจุบันนี้กึ่งพุทธกาล องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากึ่งพุทธกาล ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง อีกหนหนึ่งเจริญที่ไหน? มันเจริญมาที่ครูบาอาจารย์ของเรา มารื้อค้น มาพยายามค้นค้น ทั้งๆ ที่มีพิมพ์เขียวคือพระไตรปิฎก ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระ

สัมมาสัมพุทธเจ้ามีอยู่แล้วนะ แต่การรื้อค้นเพราะมันไม่มีคนสอน ไม่มีคนสามารถบอกได้ไง ไม่มีคนสามารถอ่านพิกัดของแผนที่นี้ออก อ่านพิกัดกันไปก็ว่ากันไปตามปริยัติ

“ปริยัติ” การศึกษาเล่าเรียนปริยัตินะ ถ้าปริยัติจริง คูตี คุณสมเด็จพระสมณะเจ้ารื้อค้นปริยัติปริยัติเจริญมาเพราะสมเด็จสมณะเจ้าเป็นคนวางรากฐานนะ วินัยมุข ๑ ๒ ๓ ทางหนังสือการศึกษาทางปริยัติสมเด็จสมณะเจ้าเป็นผู้ที่รื้อค้น เป็นผู้ที่เรียบเรียงออกมาจากพระไตรปิฎก ขณะที่เราไปศึกษา ไปเปิดวินัยมุขสิ เวลาถึงสุดท้าย “สิ่งที่การวินิจฉัยยังไม่ถึงที่สุดฝากไว้กับอนุชนรุ่นหลัง” ใหม่ๆ ที่สมเด็จสมณะเจ้าเป็นสิ่งที่ยอมรับ เป็นผู้วางรากฐานของปริยัตินะ สิ่งปริยัติคือการศึกษา แต่ถึงที่สุดแล้ว สิ่งนี้ยังเป็นที่ยังสลับ สิ่งนี้ยังเป็นที่ยังกลางแกลงใจ “ฝากไว้กับอนุชนรุ่นหลังผู้รู้จริงเป็นผู้วินิจฉัยต่อไป” นี่ปริยัติ

ถ้าปริยัติจริงยังเป็นอย่างนี้เลย แล้วปริยัติปลอมล่ะ

ปริยัติปลอมนะ ปลอมที่ไหน? ปลอมที่กิเลสใจ ปลอมที่ใจของเรา เวลาเราศึกษาธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ปริยัติจริง ธรรมวินัยเป็นของจริง เหมือนธรรม เหมือนศาสนา ตัวศาสนาจริง แต่ผู้ที่ศึกษาศาสนานะปลอม เพราะเราถือศาสนาปลอม ถ้ามหาชาลยพุทธสิ ศีล ๕ คืออะไร เคยทำบุญไหม ถ้ามหาชาลยพุทธสิ นี้เป็นผู้ที่ถือศาสนาพุทธ ตัวศาสนาจริง ผู้ถือศาสนาปลอม

นี่ก็เหมือนกัน ตัวปริยัติตัวธรรมวินัยจริง คนศึกษาปลอม ถ้าปริยัติปลอมล่ะ ปริยัติปลอม คูตี ศึกษาขนาดไหนก็แล้วแต่ ดูความประพฤติสิ ผิดศีลผิดธรรม ใหม่ๆ ที่ปริยัติบอกอย่างนั้น ศีล ๕ ผู้ที่ศีล ๕ เขาก็ยังไม่คดโกง เขาก็ยังไม่โกหก เขาก็ยังไม่มุสา ศีล ๕ นี้ห้ามนะ แต่คูตี คูผู้ที่ประพฤติปฏิบัติที่ปริยัติปลอมสิ มันเป็นอย่างไงล่ะ มันทำให้สังคม เรามองไปสังคมโลกนะ เราไม่ใช่คิดจินนิทาใครหรอก เพียงแต่ให้เห็นว่ากิเลสมันร้ายกาจอย่างนี้ แล้วกิเลสที่ว่าพาเราเกิดเราตายอยู่นี้มันอยู่ในใจของเรา

แล้วถ้าเป็นปริยัติปลอมนะ คุณนะ คูอย่างโปฐิตะ ขนาดว่าเรียนจากพระโอรสขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จนศึกษาปริยัติเข้าใจพระไตรปิฎกหมดเลย สั่งสอนจนลูกศิษย์ลูกหา ๕๐๐ เข้าใจหมด มีคนนับหน้าถือตา เวลาไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“คัมภีร์เปล่า ไบลานเปล่า คัมภีร์เปล่า”

จนน้อยเนื้อน้อยใจนะ เราก็เป็นผู้ที่ทรงธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าโดยภาคปรีชาดี ทรงธรรมโดยถูกต้องด้วย ถูกต้องตามธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังมีชีวิตอยู่ ถ้าผิด ถ้ามีการคาดเคลื่อนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องดี ต้องชี้หน้าให้ถูกต้อง แล้วมีผู้ที่มาเรียนผู้ที่นับถือเป็นอาจารย์

เวลาไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปคารวะ ไปกราบเป็นครั้งคราว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “โบลานเปล่ามาแล้วหรือ โบลานเปล่ากลับแล้วหรือ โบลานเปล่า”

จนน้อยใจ พอน้อยใจขึ้นมา ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดอย่างนั้น เพราะเราเป็นผู้ที่ทำคุณประโยชน์ ทำคุณประโยชน์กับศาสนานะ เผยแผ่จนมีลูกศิษย์ลูกหาเข้ามาศึกษา ต้องหมั่นบั้งลิ ต้องให้โอกาสบั้งลิ ทำไมบอกว่า “เปล่า” เปล่าคือสิ่งที่มันทำแล้วไม่ได้ประโยชน์เลย

“ปรีชาดี ปฏิบัติ ปฏิเวธ” ของนี้มันคู่กัน ของนี้ดำเนินการต่อไป เหมือนเราเกิดมาเป็นเด็ก เราเกิดมาเป็นเด็กเราเลี้ยงตัวเองได้ไหม ทำไมต้องให้พ่อแม่เลี้ยงเราละ เวลาโตขึ้นมาแล้วเราจะเลี้ยงตัวเองได้ไหม แล้วเราแก่เราเฒ่าไป เราก็จะเป็นผู้นำสังคมไหม นี่ก็เหมือนกัน ปรีชาดีเริ่มต้นใจ เริ่มต้นปรีชาดีเราต้องศึกษาปรีชาดี ศึกษาเพื่ออะไร ศึกษาเพื่อให้เป็นปรีชาดีจริง เพราะอะไร เพราะตัวศาสนาเป็นศาสนานะ ตัวความรู้สึกเรายังเป็นกิเลสอยู่ ตัวเรายังเป็นของปลอมอยู่ ถ้าปรีชาดีปลอม คุณศึกษาปรีชาดีมาเพื่อศักดิ์ศรี เพื่อความดีงาม เพื่อสถานะ นี่เป็นเรื่องของปรีชาดีนะ

โลกนะ ถ้าการสังคม คุณการศึกษาดี โลกมีการศึกษากัน ผู้ที่เกิดมาทุกคนตั้งใจก็อาศัยภาคศึกษาในศาสนาอันนี้อันหนึ่ง อันนี้เป็นเรื่องของโลก ในการสังคม เรื่องของสังคม คำว่า “สังคม” คือโลก โลกกับธรรม ถ้าทำดีจะความจริงดี ตั้งแต่สมัยอดีตของชาติเรามา เวลาออกกู่ชาติขึ้นมาจะขอยกพระพุทธศาสนา เวลาสร้างวัดสร้างวาขึ้นมา คุณดี คุณอย่างหอไตรจะสร้างไว้กลางน้ำเพื่อรักษาธรรม รักษาพระไตรปิฎก รักษาโบลานคัมภีร์ เพื่อจะได้ศึกษาเป็นภาคปรีชาดี ศึกษากัน แล้วคุณนะ คุณสมมุติพุทธกาล อชาติศัตรูเวลาจะยกทัพไปปลิงฉวี นี่ก็ลูกศิษย์พระพุทธเจ้าเหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกันในปัจจุบันนี้ คุณดี อย่างชนชาติพวกเรา ชาวพุทธด้วยกัน สมัยอดีตก็มีกัน เพราะอะไร เพราะมีการทำสงครามกัน เป็นชาวพุทธเหมือนกัน แต่ชาวพุทธ ในศาสนาเป็นศาสนา แต่ในหัวใจของเรามีทิฐิภูมิตะ มีความต้องการ กิเลสมันยังมีอยู่ไง ภาคปรีชาดี สิ่งที่เป็นปรีชาดีก็เป็น การส่งเสริมศาสนาเป็นครั้งเป็นคราวมา

แล้วในปัจจุบันนี้ถึงพุทธกาล การส่งเสริม มีผู้มีบุญญาธิการ พระจอมเกล้าฯ มีบุญญาธิการ เข้ามาศึกษาในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วพยายามจะเข้าไปให้ใกล้ชิด ใกล้ชิด ให้เป็นปริยัติตรง ตรงปริยัติจริง จริงแล้วศึกษาค้นคว้าจริง จริงขึ้นมาเพื่ออะไร เพื่อถ้าเราใกล้จะ ใกล้ธรรมชาติไหน การประพฤติปฏิบัติมันจะถูกต้องขนาดนั้น เหมือนเราเป็นคนที่มีศีล ๕ กฎหมายไม่มีความหมายเลย กฎหมายบังคับแต่ผู้ที่ทำความผิด สังคมจะมีกฎหมายกติกามาเพื่อสังคม ถ้าเราศีล ๕ เรายังไม่มีความผิดพลาด เราอยู่ในศีลในธรรม กฎหมายมีความหมายอะไร

นี่ก็เหมือนกัน เข้ามาใกล้ศาสนาเพื่อตรงนี้ไง พระจอมเกล้าฯ พยายามศึกษาค้นคว้าเข้าไป ค้นคว้าขนาดไหนเป็นภาคปริยัติ ภาคปริยัติหนักเกินไป ปริยัติจริงก็ได้ประโยชน์กับปริยัติเท่า นั้นเอง ปริยัติเท่านั้นเองเพื่อให้สังคมมีความร่มเย็นเป็นสุข นี่เป็นสังคมมา เป็นสังคมของชาวพุทธ มา แต่ภาคปฏิบัติละ

ถ้าเราปฏิบัติต้องปฏิบัติจริง

การปฏิบัติ คุณติ เวลาเราศึกษาภาคปริยัติขึ้นมา ศึกษาเพื่ออะไร? เพื่อแผนที่เครื่องดำเนิน เวลาเราบวชมา อุปัชฌาย์ให้ เกศา โลมา นขา ทันตา ตโจ พระภิกษุทุกองค์บวชกับอุปัชฌาย์ใน ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถ้าไม่บอกกรรมฐาน ๕ ไม่บอกรุกขมูลมันเป็นการ ปิดโอกาสของศากยบุตร ศากยบุตร เกศา โลมา นขา ทันตา ตโจ คือร่างกายของเรา ให้ค้นคว้ามา ที่นี้ บังเจกบุคคลถูกต้อง บังเจกบุคคลคือหัวใจ ถ้าบังเจกบุคคลเอาตัวเองรอดได้จะเป็นประโยชน์ มหาศาลกับชาวโลกเลย

“ปริยัติ” การศึกษาปริยัติในกรรมฐานเรา เกศา โลมา นขา ทันตา ตโจ นี่พอแล้ว พอแล้ว เพราะอะไร เพราะในการประพฤติปฏิบัติก็ปฏิบัติจากที่นี้ไง จากหัวใจของเรา ในการประพฤติ ปฏิบัติถ้าปฏิบัติจริงนะ มันจะย้อนกลับเข้ามาจากภายใน ปฏิบัติจริงเพราะอะไร เพราะครูบา อาจารย์ของเราเริ่มปฏิบัติ เริ่มกำหนดพุทโธๆ ในภาคปริยัติมันเป็นทฤษฎีทั้งนั้น เป็นพิมพ์เขียว เรา กอดพิมพ์เขียวไว้ทั้งหมด มันก็จะได้พิมพ์เขียวอย่างนั้น จะไม่ได้อะไรเลย

เกิดมาก็สร้างบุญกุศล เวลาประพฤติปฏิบัติไปแล้วบุญกุศลข้ามทั้งดีและชั่ว ต้องอาศัยดีเป็น เครื่องดำเนิน แต่ดีเครื่องดำเนิน ดำเนินไปเพื่ออะไร เพื่อจะย้อนกลับมาดูจิตของตัวเอง ถ้าย้อน

ขึ้นมาจุดจิตของตัวเอง เวลาเราศึกษาภาคปริยัติ เราเอาอะไรล่ะ เราเอาตาไปดูหนังสือนะ เราต้องให้
จำในสมอง

แต่เวลาปฏิบัตินะ เรากำหนดตาของใจให้มันย้อนกลับมาที่กิเลสนะ ถ้าย้อนกลับมาที่ตา
ของใจได้ ย้อนกลับมาที่พลังงานไม่ใช่สมอง สมองเป็นภาคสัญญา สมองเวลาคิด เวลาพัก เวลา
ศึกษาต้องใช้สมอง สมองใช้ความจำ สมองนั้นต้องอาศัยอะไร ต้องอาศัยจิต เพราะถ้าคนตายแล้ว
สมองก็มีอยู่มันใช้งานไม่ได้ แต่ภาคปฏิบัติสมองใช้ไม่ได้ ถ้าใช้สมองมันเป็นปฏิบัติปลอม

ถ้าปฏิบัติปลอม สิ่งใดเรียนภาคปริยัติมาแล้วสร้างภาพขึ้นมา สิ่งที่เราสร้างภาพการประพฤติ
ปฏิบัติ ในทฤษฎีนะ เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจริง มันจะรู้สึกจะความจริง อย่างเช่น คุณดูเวลา
กองทัพนะ เขาจะซื้อเครื่องบินรบ เขาจะซื้อเรือรบใหม่ เขาต้องส่งทหารไปฝึกก่อน ฝึกเพื่อจะให้
จับเครื่องบินนั้นเป็น ฝึกเพื่อจะรับเรือรบนั้นกลับมาให้ได้ ต้องรับเรือรบนะ ในเรือจะมีห้องเครื่อง
จะมีเครื่องยนต์กลไก จะมีอาวุธต่างๆ เห็นไหม ต้องไปฝึก ฝึกแล้วจะกลับมาได้ใช่ไหม ใช้งานได้
ด้วย นี่ปฏิบัติมันต้องให้ปฏิบัติจริงอย่างนั้น ปฏิบัติจริงนะ เครื่องบินรบก็เหมือนกัน ถึงต้องซื้อ
เครื่องบินที่ฝึกหัดมาไว้ที่กองทัพเพื่อมีการฝึกหัดด้วย ฝึกหัดแล้วต้องใช้เครื่องบินรบนั้นถูกต้อง
บินเครื่องบินรบนั้นเป็น นี่ภาคปฏิบัตินะ

แต่ถ้าเป็นปริยัติก็ปลอม ปฏิบัติก็ปลอม ในปัจจุบันนี้ปลอมไปหมดเลย เวลาเขารบกันนะ
เขามีเครื่องบินรบ เขาต้องฝึกรบ ซ้อมรบ ออกรบ แล้วเขาจะรบกันรบกันอะไร รบกันเขาถึงกับ
ชีวิตนะ ทำลายล้างเพื่อเอาชนะคะคานกัน แต่ในภาคปฏิบัติ ปฏิบัติปลอมนะ มันต้องสร้าง
โปรแกรมเกมคอมพิวเตอร์ที่เด็กมันเล่นกัน เครื่องบินรบ เรากดปุ่มรบกัน รบกันสภาวะแบบนั้น นี่
ไง ปฏิบัติปลอมมันใช้สมองไง สมองเราคิดได้ “ปริยัติเป็นอย่างนี้ ธรรมเป็นอย่างนี้ อាកารของใจ
พิจารณาอย่างนั้น ปล่อยวางเป็นอย่างนั้น” เหมือนเด็กเล่นเกมเลย แล้วมันได้อะไรขึ้นมา? มันก็
ได้ความหลอกลวงตัวเอง พอได้ความหลอกลวงตัวเอง

ในสมัยพุทธกาลนะ ขณะที่พระเจ้าปเสนทิโกศลไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
แล้วมีนักบวชลัทธิต่างๆ เดินผ่านมา พระเจ้าปเสนทิโกศลยกมือไหว้แล้วบอกองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า “นี่พระอรหันต์”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามพระปเสนทิโกศล “เธอรู้ได้อย่างไรว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเธอเป็นคฤหัสถ์ เธอเอาวุฒิภาวะอะไรไปจับว่าเป็นพระอรหันต์”

พระเจ้าปเสนทิโกศลจนตรอกบอก “ไม่ใช่หรือที่ผ่านไปคือจารชน”

พระเจ้าปเสนทิโกศลเป็นคนให้วางจารชนไว้ ให้ปลอมตัวเป็นนักบวช เวลาผ่านไปว่า “นี่พระอรหันต์”

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของจริง มันเป็นไปได้หรือกว่าที่คฤหัสถ์ สิ่งที่เขาเป็นฆราวาส เขาจะบรรลุธรรมแบบความจริงจากวงศัของอริยมุขของอริยสัจจ์ในศาสนา เป็นไปไม่ได้หรือ แต่คนที่จะเป็นไปได้ ถ้าเขาเป็นคฤหัสถ์อย่างอนาถบิณฑิกะ อย่างนางวิสาขาเป็นได้ เป็นได้เพราะอะไร เพราะเขารู้จริง ถ้าเขารู้จริงเขาจะตัดสินใจความจริงนั้นเป็นได้จริง

ถ้าปริยัติก็ปริยัติให้จริง ถ้าปฏิบัติก็ปฏิบัติให้จริง

ถ้าปฏิบัติจริงมันจะเห็นจริงเข้ามาจากภายใน ถ้าเห็นจริงเข้ามาจากภายในนะ เครื่องบินรบรบชนิดใด เครื่องบินรบ ถ้าเครื่องบินบินทำการใกล้ก็รบได้บริเวณใกล้ๆ ระยะการบินใกล้ ระยะการบินทางความสูง การทิ้งระเบิด การทำลายได้มากน้อยขนาดไหน

นี่ก็เหมือนกัน เวลาประพาศปฏิบัติเข้ามามันจะเห็นสัจจะความจริง ทำลายอย่างไร ถ้าจะพิจารณาพิจารณาอย่างไร ทำลายสัจจะความจริงทำลายกายได้อย่างไร เวลาฟังธรรมะละเอียดขึ้นไป เครื่องบินรบเวลาออกไปทำลายระหว่างทวีปมันจะทำการณ์ไกลขนาดไหน มันต้องบรรทุกเชื้อเพลิงขนาดไหน มันจะบินใกล้บินไกลได้ขนาดไหน นี่สัจจะความจริงอย่างนี้มันจะเกิดกับผู้ปฏิบัติจริง ถ้าปฏิบัติจริงขึ้นมาในหัวใจของเรา มันจะไปตื่นเตนกับสิ่งใด

ปฏิบัติจริงรู้จริง ถ้าปฏิบัติจริงรู้จริงมันก็เข้ามา ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ธรรมะก็เป็นธรรมจริงขึ้นมา ธรรมะเป็นของปลอมถ้ามันเป็นในกิเลส กิเลสมันสร้างสมขึ้นมา ใน การประพาศปฏิบัติ เวลาประพาศปฏิบัติขึ้นมา ถ้าเป็นความปลอมในหัวใจ สิ่งที่เป็นความปลอมในหัวใจมันสร้างภาพขึ้นมาในหัวใจ จะเกิดดับ จะเป็นสภาวะแบบใด อะไรพาเกิดดับ ถ้าสิ่งที่เป็นความเกิดดับในโลกนี้เราเห็นกันทุกคน ไฟฟ้าก็เกิดดับ เราเปิดเครื่องใช้ไฟฟ้ามันก็ปิด เกิดดับกันทั้งนั้นนะ สิ่งนั้นไม่มีชีวิตใช้ใหม่

แต่อารมณ์ความรู้สึกเรานั้นทุกซ์ เวลาเกิดขึ้นมา เวลามันโกรธขึ้นมา มันทุกซ์ขึ้นมา มันเหยียบย่ำหัวใจ กิเลสมันพาทุกซ์ ทุกซ์ขนาดไหน เวลาเกิดดับอะไรพาเกิด อะไรพาดับ มันเกิดดับ มันเกิดดับตามธรรมชาติของมัน ถ้ามีสติอยู่มันก็เกิดดับเราก็เห็นว่ามันเกิดดับ แต่เวลามันโกรธขึ้นมามันโกรธไปแล้วจนมันหน้าแดงแล้วยังไม่รู้จะอะไรเกิดดับเลย ยังสะใจเลยว่า โอ้! ได้โกรธเขา เพราะเขาทำให้เราไม่พอใจ เขามากลั่นแกล้งเรา เราทำแล้วสะใจเรา

เกิดดับอะไร มันไปทำลายเขามาหมดแล้ว มันยังไม่รู้การเกิดดับเลย

“การเกิดดับ” สิ่งที่มีสติมันก็มีการเกิดดับได้ เราเห็นสภาวะสัจจะความจริงอย่างนั้นก็ได้อะไรพาเกิดดับ สิ่งที่เกิดอะไรพาเกิด เห็นไหม “ธาตุขันธ์ไม่ใช่จิต” เวลาพระอรหันต์ ภารา หเว ปลูกกุณฑล มันเกิดดับมันก็เกิดดับเป็นเงาอยู่ข้างนอก ตัวจิตมันไม่ได้เกิดดับด้วย เพราะตัวจิตมันเป็นสัจจะความจริง มันอิมเต็มของมัน มันเป็นวิมุติ มันไม่เสวยอารมณ์ การเกิดดับก็เป็น ภารา หเว ปลูกกุณฑล

แต่ถ้าเป็นอย่างเราเกิดดับ เกิดดับด้วยอะไร? “ขันธมาร” ขันธมันเกิดมันดับเพราะมันมีมารมันเป็นกิเลสขุแย เราพอใจอะไร เราคิดข้องในอะไร

คูสิ คูการกระทำของเราขัดข้องใจไปหมดเลย เราเป็นคนมีศักดิ์ศรีมาก กิเลสมันถือตัวตนมันมากกว่าฉันรู้ไปหมดเลย แล้วรู้จะอะไร? รู้ปริยัติปลอม ปฏิบัติก็ปฏิบัติปลอม มันเล่นเกมคอมพิวเตอร์นะ มันเล่นเกมเด็กเล่นนะ มันเล่นเกมเด็กเล่นแล้วมันเกิดในหัวใจเรานั้นได้จะอะไรขึ้นมา มันปล่อยอะไรขึ้นมา? มันไม่ปล่อยอะไรขึ้นมาเลย ไม่ปล่อยขึ้นมาในหัวใจนะ มันเป็นสภาวะแบบนั้นถึงต้องทำบ่อยครั้งเข้า

เพราะปัญญามันมีปัญญา ๓ นะ “สุดมยปัญญา” การศึกษาภาคปริยัติ เวลาประพฤติปฏิบัติไปมันจะเป็น “จันทมยปัญญา” ขณะที่ เป็นจันทมยปัญญา เราต้องสืบต่อไป สืบต่อไปนะ...ใช่ การปฏิบัติมานี้ถูกต้อง เห็นการเกิดดับเพราะเรามีสติ เครื่องใช้ไฟฟ้าเวลามันปิดมันเปิดมันไม่มีความรู้สึกหรือคูสิ คอมพิวเตอร์เดี๋ยวนี้เขามีการเก็บข้อมูลนะ ขึ้นหนึ่งเปิดได้ก็หน เปิดใช้งานได้ที่ครั้งแล้วมันจะเสีย คูสิ ขณะที่ไฟฟ้า ถ้าแสงมันอ่อน แสงมันจะค้ำมันเป็นอัตโนมัติมันปิดไฟได้เองเลย นี่เขาทำของเขา นะ มันยังเป็นประโยชน์ขนาดนั้น แล้วเราจะทำความรู้สึกเราให้เป็นอย่างนั้นหรือ การเกิดดับของโลกมันเป็นสภาวะแบบนั้น

แล้วการเกิดดับของใจ เรามีสติขึ้นมา เราเห็นการเกิดดับ เราก็ทำทันความรู้สึก เราทำทันความคิด เราทำทันความคิดมันก็ปล่อยเข้ามาเป็นตามธรรมชาติของเขา เพราะไม่มีสติ ถ้ามีสติเข้าไปเราไล่ตามเข้าไป ไล่ตามความเกิดดับเข้าไป พอไล่ตามความเกิดดับเข้าไป จิตมันโดนไล่ต้อนเข้ามาด้วยปัญญา ด้วยปัญญานะ ด้วยปัญญาในจิตตมยปัญญา มันก็ละเอียดอ่อนเข้ามา การละเอียดอ่อนเข้าไป เราไล่ต้อนเข้าไป การเกิดดับขนาดไหน ปัญญาขนาดไหน เราใช้ปัญญาเข้าไปฝึกฝนไป

“ศีล สมาธิ ปัญญา” ปัญญาที่เราใช้กันอยู่นี้มันเป็นโลกีย์ปัญญา ถ้าโลกีย์ปัญญาสิ้นสุดกระบวนการของมันคือสมณะ สมณะคือมันปล่อยวางไป สิ่งของมันปล่อยวางเพราะอะไร เพราะปัญญาไล่ต้อนเข้าไปใช่ไหม พอไล่ต้อนเข้าไปมันปล่อยวางบ่อยครั้งเข้านี้ถ้าจิตมันเข้าไปสงบ แต่เพราะมันเป็นการคาดการณ์ว่าสิ่งที่เกิดดับเราเข้าไปถึงกระบวนการของมันแล้ว เราอย่าคาดหมาย เรายังคาดหมาย การคาดหมายเป็นการปิดล้อมตัวเอง การกั้นขอบขึ้นมาให้กับตัวเอง การประพฤติปฏิบัติมันยังไม่เป็นสัจจะความจริงอย่างนั้นหรือ เพราะอะไร

เพราะคุณติ คุณพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาลนะ พระสารีบุตรนี่ปัญญามาก พระโมคคัลลานะ ฤทธิ์มาก พระอุบาลีเป็นเอกทัตตะทางวินัย สิ่งนี้มันเป็นอำนาจวาสนามันเป็นการสร้างสมมาของใจ ใจของเราปัจจุบันนี้เรามีคุณค่าของชีวิต งานของโลกใครง่ายๆ ก็ทำแทนกันได้ ไม่มีเราทุกคนทำได้ โลกนี้พร้อมอยู่เป็นนิจออย่างนี้ แต่งานในหัวใจมันเป็นงานส่วนบุคคล

“ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม จิตดวงนั้นจะเป็นธรรมขึ้นมา”

แล้วเราจะประพฤติปฏิบัติอย่างไร เราย้อนกลับมาของเรา หน้าที่ของเรา หน้าที่ของเราเราดูใจของเรา ย้อนเข้าไป มันจะละเอียดเข้าไปจากสุตมยปัญญาถ้ามันปล่อยเข้ามาบ่อยครั้งเข้าๆ เราไล่เข้าไปมันเป็นจิตตมยปัญญา ถ้าจิตตมยปัญญา จิตตมยปัญญาคือการฝึก ฝึกให้เกิดปัญญา ปัญญาจะเกิดขึ้นมาได้เพราะมีความสงบของใจเป็นพื้นฐาน พื้นฐานด้วยจิตนิสัย ด้วยบารมีของจิตบารมีของจิตจริงๆ นะ ถ้าไม่มีบารมีของจิต ทำไมพระอรหันต์มีสุขขวิปัสสโก เติวิชโช ทำไมต่างๆ กันไป แต่สิ้นสุดกระบวนการในอริยสัจเหมือนกัน คำว่า “เหมือนกัน” ถ้าอริยสัจไม่มีเหมือนกัน มรรคญาณไม่เหมือนกันเป็นพระอริยบุคคลขึ้นมาไม่ได้

เป็นพระอรียบุคคลขึ้นมาในเรื่องของอริยสัจ แต่อำนาจวาสนาออกไปเป็นสิ่งที่ต่างๆ กัน นั้นเพราะเป็นสิ่งที่สะสมมาที่จิตมันสร้างสมบุญญูการมาอย่างนี้ไง ถึงพระอรหันต์ถึงต่างกัน ต่างกันด้วยผล อย่างเช่น เราเกิดมาเป็นมนุษย์ บางคนรูปร่างหน้าตาดี บางคนจี๋เหรีจี้รวู้ สิ่งนี้มันเป็นอำนาจวาสนา แต่ถ้าเป็นพระอรหันต์เหมือนกันหมดเลย คนที่รูปร่างดีก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน คนจี๋เหรีจี้ก็เป็นอรหันต์เหมือนกัน

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เวลามันเป็นมันเป็นที่นิสัย การปฏิบัติเราถึงอย่าไปสร้างกรอบ ปล่อยให้มันเป็นธรรมชาติ ปล่อยให้มันเป็นสัจจะความจริง สัจจะความจริงถ้าเกิดขึ้นมาเป็นอริยสัจขึ้นมา มันจะเป็นความจริงของเราไง เราอย่าคาดหมายเลย

เวลาฟังธรรมของครูบาอาจารย์ หลวงปู่มั่นท่านจะบอกแต่เหตุ จะไม่บอกผล เพราะกลัวกิเลสของลูกศิษย์ที่มันจะทำร้ายลูกศิษย์โดยไม่รู้ตัวไง เพราะจะเอาสิ่งนี้มาเป็นกรอบ แล้วต้องปฏิบัติอย่างนี้ ออกจากกรอบนี้ไม่ได้ ทั้งๆ ที่จิตนิสัยมันคนละอย่าง มันก็ต้องเดินไปตามอำนาจวาสนาของจิตนั้น มันต้องไปตามเส้นทางนั้น มันก็จะเข้าไปทำลายกิเลสเป็นชั้นเป็นตอน แต่เพราะกลัวว่ามันจะผิด ไม่ยอมออกใจ ไม่ยอมให้จิตมันก้าวเดินไปตามธรรมชาติของจิตนั้น

สิ่งที่ธรรมชาติของจิตนั้นก้าวเดินไปตามอย่างนั้น มันก็เป็นปัญญาของเขาขึ้นมา มันก็จะพัฒนาการจากจิตตมยปัญญาเป็นภาวนามยปัญญาขึ้นมา ถ้าเป็นภาวนามยปัญญาขึ้นมามันจะย้อนกลับมา ภาวนามยปัญญามันเกิดที่ไหน? มันเกิดที่ใจ ภาวสวะ จิต กิเลสมันอยู่ที่ใจ เวลาปัญญา มันเกิดขึ้น นี่มรรคมันเกิดอย่างนี้ไง อริยสัจเกิดจากตรงนี้ ธรรมจักรเกิดเกิดอย่างนี้ ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นมาจะเห็นอริยสัจจริงๆ เห็นธรรมจักรมันเคลื่อนในหัวใจ

พอปัญญามันเคลื่อนออกไปเป็นมัจฉิมาปฏิบัติ มันจะเข้ามาทำลายกิเลส เข้ามาทำลายกิเลสนะ พอเข้ามาทำลายกิเลสบ่อยครั้งเข้า พิจารณากาย กายเป็นกาย จิตเป็นจิต มันก็ปล่อย ปล่อยขนาดไหน ขณะที่มันปล่อย เรามีครูมีอาจารย์ มีครูมีอาจารย์คอยแนะนำสิ่งที่มันปล่อยวาง มันปล่อยวางโดยตังคปทาน มันปล่อยวางด้วยอำนาจของปัญญาเรานี่แหละ มันปล่อยด้วยบุญญูการของเราที่ใช้ปัญญาขึ้นมา ใช้ธรรมจักรมันหมุนมันปล่อย มันปล่อย

แต่กิเลสนี้เราเกิดเราตาย ชีวิตนี้มีคุณค่ามาก แล้วเกิดตายอย่างนี้ เมล็ดพันธุ์พืชมันจะเริ่มแปรสภาพของมัน ด้วยบะธรรมเข้าไปเผา ไปทำลายมัน ทำลายมันให้เมล็ดพันธุ์เชื้อไขของมัน

อ่อนลง จางลง อ่อนลง จางลง กิเลสมันก็เปิดโอกาสให้มรรคหมุนตัวเข้าไป เราก็วิปัสสนาเข้าไป เราต้องทำของเรา พิจารณาเข้าไปนะ อูบายวิธีการ กิเลสมันหลอกตลอดนะ ต้องเป็นสภาวะแบบนี้ ต้องทำสภาวะแบบนี้

สิ่งนี้ก็กิเลสมันหลอก “อันนี้เป็นธรรมนะ” ถ้ามันเป็นธรรมสภาวะธรรมเกิดขึ้นมาไม่ใช่นิमितนะ นิมิตสักแต่ว่านิमित คุณครูบาอาจารย์ประพฤติปฏิบัติไปจะติดนิमित “นิमित” คุณครูเราขับรถไปบนถนน ถนนมันมีป้ายบอกทาง นั่นนิमित แต่เราเดินบนไปบนถนนเวลาโค้งกับป้ายโค้งต่างกันไหม? ป้ายโค้งมันบอกว่าเป็นโค้งนะ นี่ทางแยกนะ นี่หักศอกนะ กับที่เราเลี้ยวเข้าไปในหักศอกกับป้ายนั้นต่างกันไหม นี่ก็เหมือนกันนิमितมันก็แค่เป็นป้ายบอก ถ้าเราจิตสงบขึ้นมาเห็นนิमित

แล้วคนที่มีอำนาจวาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์เรา เวลาจิตไปเที่ยวสวรรค์ไปเห็น อันนั้นไม่ใช่นิमितหรอก มันไปจริง นี่ไง อำนาจวาสนาของจิตใจ จิตบางดวงสงบลงเฉยๆ เวลากำหนดพุทโธ พุทโธ จิตสงบเข้ามา สงบเข้ามาเพื่ออะไร สงบโดยไม่เห็นอะไรเลย แต่อันนี้เป็นอริยสัจ เป็นสัจจะความจริง เพราะสงบเข้ามามีสติใจ พอมีสติขึ้นมาจิตสงบเข้ามา สงบเข้ามา แล้วเรามีสติ สติเป็นผู้รักษา เป็นผู้ควบคุม สติจะผู้ควบคุมตัวเราไว้ จิตสงบเข้ามาไม่เห็นสิ่งใดเลย อันนั้นเป็นประโยชน์ อันนั้นเป็นสิ่งที่ว่าเราไม่ต้องมีสิ่งที่จะต้องคอยกำกับดูแล

แต่ถ้าไปเห็น เวลาจิตสงบแล้วเห็นตัวเองเดินบนอากาศ เห็นนรกสวรรค์อะไรอย่างนี้ เราไปอย่างนั้นไม่ใช่นิमित นี่เป็นสัจจะ เป็นอำนาจวาสนาบาปมีต่างๆ เหมือนครูบาอาจารย์เรา ที่เขากัน เวลาไปเห็นยักษ์ หลวงปู่มั่นเห็นยักษ์ที่ถ้ำสาริกา เขาบอก เป็นการต่อสู้กันทางความคิด เพราะอะไร เพราะเขาใช้ปัญญาคิดใจ ว่าเราคิดว่าเป็นยักษ์ไง แต่ถ้าเข้าไปเห็นสัจจะความจริง เป็นยักษ์จริงๆ เป็นยักษ์เพราะอะไร เพราะว่าเขาเป็นยักษ์ ผู้ที่เป็นเทพเขาจะแปลงกายเป็นสิ่งใดก็ได้ ถ้าเขาไม่พอใจเขามาในร่างของยักษ์ เขาจะให้เรากลับ เขามีอำนาจ เขามีฤทธิ์

แต่ถ้าเวลาหลวงปู่มั่นเทศนาว่าการ “ภาษาใจ” นี่ไม่ใช่นิमित นี่เป็นสิ่งที่ป็นสันติภูมิจิตใจ ใจกับใจ ภาษาใจ ใจมีอำนาจเข้าถึงกัน พอสันติภูมิจิตใจเข้าไปเทศนาว่าการ คำว่าเทศนาว่าการจิตอ่อนลง เขาเปลี่ยนจากร่างของยักษ์เป็นบุรุษ เป็นคนที่เข้ามากราบมาไหว้ เพราะอะไร เพราะจิตเขาเปลี่ยน จิตเขาพัฒนา จิตเขายอมรับผิด เขาเป็นคนดี แต่ไม่มีใครทรมานเขาได้ สิ่งที่ทรมานต้องมีบันลือสีหนาทด้วยธรรม

หลวงปู่มั่นบอกว่า ที่มาประพฤติปฏิบัติ ปฏิบัติเพื่ออะไร? เพื่อเรา ไม่ใช่เพื่อยักษ์ เพื่อใคร ทั้งสิ้น เพราะมีกิเลส เพราะการเกิดและการตาย จะมาแสวงหาสิ่งที่เกิดและตายนี้ แต่เข้ามาปฏิบัติ ปฏิบัติเพื่ออะไร? เพื่อธรรม แล้วยักษ์ทำสิ่งนั้นได้ไหม? ทำไม่ได้ แล้วปรากฏว่ามีฤทธิ์ได้อย่างไร? มีฤทธิ์เพราะภาษาใจหลอกกันไม่ได้ ภาษาใจไม่ใช่ภาษาคำพูด

ใจคิดอย่างหนึ่ง ปากพูดอย่างหนึ่ง มนุษย์นะ แต่ใจคิดอย่างหนึ่ง ปากพูดอย่างหนึ่ง ทำอีกอย่างหนึ่ง แต่ภาษาใจมันออกมาจากใจ สิ่งที่อยู่ออกมาจากใจ หลวงปู่มั่นพูดสิ่งใด เขาคิดอย่างไรมันตรงกัน มันปฏิเสธไม่ได้ เขายอมรับความจริง ถึงเปลี่ยนแปลง เคารพกราบไหว้

ขณะที่หลวงปู่มั่นพิจารณาอย่างนั้นเพราะตัวเองมีโรคมีภัย การพิจารณาเรื่องของภายนอกมันเป็นเรื่องแวดล้อม แต่ขณะพิจารณาไปมันเข้าไปถึงของจิตด้วย แก่ใจทั้งกิเลสในหัวใจของตัวเอง เพราะไปพิจารณาแล้วจิตราบเป็นหน้ากลอง สิ่งที่ราบคือ การกับจิตแยกออกจากกันโดยธรรมชาติ แล้วโรคนี้ก็หายด้วย แล้วได้โปรดรักษ้อีกต่างหากด้วย

ดูอย่างอาจารย์จวน เวลาท่านอยู่ที่พุททาม เวลาเทวดา กลิ่นมาก่อน เป็นเปรต ๒ คนมาหา อาจารย์จวน “ทุกข์มาก ทุกข์มาก ให้อาจารย์จวนช่วย” สิ่งนี้เป็นนิมิตหรือ ถ้าเป็นนิมิตขึ้นมามันมีเปรต ๒ คนนั้นมาหา ถ้าเป็นนิมิต มันเป็นเรื่องจริง เป็นความจริงอันหนึ่ง เป็นภพหนึ่งแต่จิตที่ละเอียดเข้าไปสามารถสัมผัสกันได้ สิ่งสัมผัสกันได้ เทศนาว่าการแล้วแผ่กุศลไปจนเปรตนั้นแปรสภาพเป็นเทวดา เพราะบุญกุศลอันนั้นให้ขึ้นไป นี่เป็นเรื่องของภายนอก

แต่เรื่องของอริยสังขมเป็นเรื่องของภายใน แต่มันเป็นสิ่งที่ตอบสนองกัน นิมิตเป็นอย่างหนึ่ง เรื่องประสบการณ์ของจิต สันติภูริโกของจิตที่วุฒิภาวะของจิตที่มันอยู่แต่ละขั้นละตอน มันเป็นอย่างหนึ่ง แล้วมันไม่ใช่อริยสังขด้วย อริยสังขมันเป็นสังขจะความจริง สังขจะความจริงคือการใคร่ครวญกาย เวทนา จิต ธรรมในใจนี้ ถ้าการพิจารณากายนี้สิ่งนั้นเป็นเรื่องของภายนอกเพราะอะไร เพราะขณะที่ พิจารณากายไป เราพิจารณากายของเรา พิจารณากาย กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ ปล่อยวางขนาดไหนนี้เป็นอำนาจของเรา

แต่ขณะที่เราพิจารณาที่ไหน ขณะพิจารณา มารไป เวลาเราพิจารณาไป เวลาเราปฏิบัติเข้าไปอยู่ป่าอยู่เขา คนดีผีคุ้ม ขณะที่กำหนดพุทโธ ขณะที่ใช้ปัญญา ถ้าจิตสงบ จิตเริ่มละเอียดอ่อนเข้ามา จะมีพวกเทพ พวกต่างๆ เข้ามาคอยควบคุม ดูฟังดี เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไม่

แสดงธรรม เทวดา อินทร์ พรหม “โลกนี้จะบรลลัยแล้ว โลกนี้จะไม่มีแสงสว่าง ในดวงตาของโลก จะไม่ทอแสง” เทวดา อินทร์ พรหม ยังต้องมาอาราธนา

แล้วผู้ประพฤติปฏิบัติ เราอยู่ในป่าในเขา ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีแล้ว ธรรมจักรมีอยู่แล้ว สิ่งที่จะเคลื่อนไปมันมีอยู่แล้ว แต่เราค้นหาไม่เจอเพราะอะไร เพราะปฏิบัติ ปลอม ปริยัติปลอม ปฏิบัติก็ปลอม ถ้าปริยัติจริง ปฏิบัติก็จริง ถ้าปฏิบัติจริงขึ้นมา ปริยัติ ปฏิบัติจริง ขึ้นมามันก็ตรงกัน เพราะอะไร เพราะธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นของจริงอยู่แล้ว แต่เพราะกิเลสของเราไปปลอมเอง เราจะคู่ปริยัติปลอมไปด้วย ปฏิบัติก็เลยปลอมไปด้วย

แต่ถ้ามันเป็นจริงขึ้นมา พอใจมันจริงขึ้นมา ปฏิบัติก็จริง ปริยัติก็จริง ความเป็นจริงมันจริง อยู่แล้ว สรรพสิ่งนี้จริงอยู่แล้ว “ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม โลกนี้จะไม่ว่างจากพระอรหันต์ เลย”

แต่เพราะความปลอมของเราในหัวใจ มันทำให้ปลอมไปหมดเลย มันปลอมมาจาก ศูนย์กลาง ปลอมมาจากความรู้สึกของเรา ความรู้สึกมันปลอมมันก็เลยดูว่าทุกอย่างปลอมหมดเลย เพราะอะไร เพราะกิเลสมันมีอำนาจ มารมีอำนาจมาก มีอำนาจเหนือหัวใจเรา แล้วก็ทำลายโอกาส ของเรา ทำลายให้เราไม่สามารถก้าวเดินออกไปเพื่อเป็นประโยชน์กับเราได้เลย แต่เพราะเรา ประพฤติปฏิบัติ เพราะเราเข้าไปเผชิญกับปัญหา คฤติ เวลาเราดำรงชีวิตนี้ทุกข์ยากโหด เวลปฏิบัติ ทุกข์ยากโหด ตั้งสตินี้ยากโหด?

ยากมาก ทุกคนนะบอก อาบเหงื่อต่างน้ำเป็นงานที่ทุกข์ยาก แต่เวลานั่งสงบๆ แล้วรักษาใจ ยากกว่าโหด เพราะยาก เพราะอะไร เพราะผลมันมหาศาลไง เกิดตาย เกิดตาย ชีวิตมีคุณค่า แต่ก็ ต้องตาย เกิดมาต้องตาย แล้วใช้ชีวิตมีประโยชน์ไปทางไหน ถ้าเป็นทางโลกก็โลกไป ถ้าในทาง ปฏิบัติขึ้นมา เพราะอะไร เพราะมันจะล้างภพล้างชาตินะ จะทำลายเมล็ดพันธุ์คือจิตที่มันต้องเกิด ต้องตายอยู่นี้ให้มันแปรสภาพนะ

ถ้ามันแปรสภาพส่วนหนึ่ง คฤติ ถ้าเป็นพระโสดาบันเกิดอีกอย่างมากที่สุด ๗ ชาติ กัณฑ์ที่ไม่มีต้น ไม่มีปลาย แล้วไม่รู้ด้วยว่าจิตนี้มันจะกระทบสิ่งใดนะ คุณภาพปฏิบัติดี ถ้ากรรมยังไม่มาถึงนะ มันยัง อยู่ได้ในฟ้าเหลือง แต่ถ้ากรรมมันให้ผล คฤติ ทำไมเวลาบวชขึ้นมาทุกคนอยากเป็นพระอรหันต์

หมดเลย แล้วปฏิบัติแล้วเหลือก็องค์ นี้ไง เวลาจิตมันกระทบขึ้นมา เรากลับใหม่ เราจะรักษาอย่างไร เราจะตั้งใจสภาวะแบบนี้เข้ามา มันถึงจะย้อนกลับมาที่ใจเรา

เวลาประพาศปฏิบัติ สติตั้งได้ยาก สมาธิทำได้ยาก เพราะมีสมาธิ ถ้ามีสติ สมาธิมันก็เป็นสัมมา เป็นความถูกต้อง ถ้าไม่มีสติมันก็เป็นมิจฉา เพราะขาดสติถึงเป็นสมาธิก็ขาดสติ คุณพลังงาน คุณิ โรงงานไฟฟ้า เวลาเขาสร้างไฟฟ้าขึ้นมา โรงงานเขาใหญ่โตขนาดไหน พลังงานเขามากขนาดไหน เวลาเขาส่งออกมา คุณิ ประชากรทั้งประเทศได้ใช้ไฟฟ้าจากเครื่องปั่นไฟฟ้าของเขา โรงงานกำเนิดไฟฟ้า นี้พลังงานอย่างนั้นยังให้ประโยชน์มากมาย

แล้วพลังงานของจิต ถ้าเราย้อนกลับมาพลังงานของเรา ถ้าจิตมันสงบเข้ามา พลังงานอันนี้ เขาใช้ไฟฟ้าเขาใช้ประโยชน์มา เครื่องปัจจัยเครื่องอาศัย แต่พลังงานของเราเกิดขึ้นมา ถ้ามันเป็นสัมมาขึ้นมามันจะเข้ามาทำลายเมล็ดพันธุ์อันนี้ มันทำให้การเกิดการตายอย่างน้อยก็ดับไป สิ้นเข้ามา ถ้ามันสิ้นเข้ามา นี้วิปัสสนา มันจะเกิดอย่างนี้ ปฏิบัติจริงเกิดอย่างนี้

จากไม่สุขเอาเผากิน จากการตั้งสติ จากการตรวจสอบจิตตลอดเวลา การเกิดดับอย่างไรให้มันเกิดดับไป อย่าไปว่าสิ่งนี้เป็นผล อย่าคาดสิ่งใดว่าเป็นผล อย่าคาดสิ่งใดว่าจะเป็นแนวทาง ทำเป็นปัจจุบันธรรมตลอดเวลา วิปัสสนาไป แยกไป แยกไป ทำไป ให้เป็นของจริง ให้เป็นของจริง จากจริงจากใจของเรา ถ้าใจของเราจริง อานาจาสนาทำให้ใจของเราจริง แต่ถ้าใจของเรามันปลอม เพราะอะไร เพราะความอ่อนแอใจ จิตมันอ่อนแอ จิตมันไม่มีความเข้มแข็ง จิตอ่อนแอ

ทำไมเราอยาก ทุกคนอยากมีปัญหา มาก มีลูกมีหลานก็อยากให้ฉลาด อยากให้มีเชาว์ปัญญา สิ่งนี้มันเกิดขึ้นมาจากการฝึกฝนมีส่วนบ้าง แต่เกิดจากอานาจาสนา เวลาบอกอานาจาสนาเป็นสิ่งที่ว่าปฏิเสชการฝึกหัดใจ... ไซ้ การฝึกหัด การประพาศปฏิบัติมีส่วนมาก แต่ส่วนมากขนาดไหนก็แล้ว พระอรหันต์ต่างๆ กันไป จริตนิสัยต่างๆ กันไป มันถึงจะต้องให้ตรงกับสิ่งที่การกระทำ คู่อัยเข็มสิ ถ้าเราอัยไม่ถูก ด้ายไม่เข้าเข็มหรือก นี้ก็เหมือนกัน การประพาศปฏิบัติเรา มันละเอียดกว่านั้นนะ ขณะที่ประพาศปฏิบัติไป ร้อยเข็มยังตาฝ้าฟางยังร้อยยากเข้าไปใหญ่

นี้ก็เหมือนกัน ขณะที่มศีรทธา ขณะที่มจิตเข็มเข็ม เราต้องมีความตั้งใจของเรา แล้วตรวจสอบเข้ามาตลอด นี่สิ่งนี้ทำเข้าไป ตรวจสอบเข้าไปตลอด จากตทั้งคปหาน มันปล่อยวางชั่วคราว สิ่งทีปล่อยวางชั่วคราว คำว่า “ชั่วคราว” ใครเป็นคนบอก? สัจธรรมอริยสัจ แต่เราไม่รู้

เพราะกิเลสมันปิด เข้ามาปิดบังใจ เพราะสิ่งนี้เราไม่เคยประสบ ใครไม่เคยประสบสิ่งใด เหมือนเราไม่เคยมีเงินมากมาย พอมีเงินมากมายเราจะตื่นตื่นไปกับเขา เพราะอะไร ตื่นตื่นไปกับเงินนะ เพราะจิตเรายังไม่เข้มแข็ง

แต่ถ้าคนมีจิตเข้มแข็ง ผู้ที่เห็นเงินมันเป็นเรื่องของสมมุติ คนที่เงินนะซื้อได้ทุกอย่าง โลกเขาวางกันอย่างนั้น แต่ซื้อใจบางคนไม่ได้นะ ซื้อใจคนที่เข้มแข็ง ใจเขามีศกดิ์ศรีซื้อไม่ได้หรอก นี่ก็เหมือนกัน ใจคนที่มีศกดิ์ศรีก็ใจที่เขาสร้างสมบุญญาธิการมาไง เขาไม่ตื่นตื่นไปกับโลกใจ...ใช่ มีความจำเป็น เงินมีความจำเป็นมากเรื่องของโลก แต่เรื่องของใจละ เรื่องของเราละ เรื่องของความทุกข์ยากในหัวใจละ มีเงินท่วมห้องเลยนะ ถ้าหัวใจมันทุกข์มันก็ทุกข์สภาวะของมันอย่างนั้นนะ

แต่ถ้ามันมีอริยสังขารขึ้นมาในหัวใจละ ชีวิตนี้ถึงมีคุณค่าไง มีคุณค่าตรงที่เรามีสติ เรามีความมูมานะ เราจะเอาชนะตัวเองถึงจะมีคุณค่า ถ้าจะไปชนะคนอื่นไม่มีคุณค่าหรอก มันสร้างเวรสร้างกรรม สิ่งที่เราชนะคนอื่น โลกเขาเป็นอย่างนี้มาแต่ไหนแต่ไร ที่เราเกิดเราตายกันอยู่ที่นี่ก็เพราะมีการสร้างเวรสร้างกรรมกันมา คุณคนดี คนนี้เห็นหน้าแล้วถูกใจ คนนี้ยังไม่เคยเห็นหน้าเลยมันไม่ชอบนะ ไม่ชอบใจตั้งแต่ชื่อแล้ว เพราะอะไร เพราะการสร้างสมบุญญาธิการ การสร้างสมการเกิดมันมีการบาดหมางกันมา นี่เรื่องของวิญญูณ์มันมีส่วนในชีวิตของเรา แต่สิ่งนี้ไม่ต้องไปคิด ไม่ต้องไปน้อยเนื้อต่ำใจ เพราะสิ่งนี้มันเป็นอดีต เราแก้อดีตอนาคตไม่ได้ เราแก้ปัจจุบันได้ เพียงแต่พูดให้เห็นถึงเรื่องของจิต เรื่องของการประพฤติปฏิบัติไง เราถึงต้องพอใจ พอใจในปัจจุบันนี้ไง

ในปัจจุบันนี้เราเป็นใคร?

ในปัจจุบันนี้เรามีความรู้สึก ในปัจจุบันนี้เรามีการประพฤติปฏิบัติ ยากก็คือเรา ง่ายก็คือเรา มันเป็นที่ของเรา มันเป็นการงานของเรา งานของคนอื่นเป็นที่ของคนอื่นเขา เราไม่ต้องแบกหามเขาหรอก หน้าที่ของเขา หน้าที่ของเราต้องรักษาเรา ถึงย้อนกลับมาที่เรา แล้วไม่ทุกข์ใจ ไม่น้อยเนื้อต่ำใจ เพราะน้อยเนื้อต่ำใจนั้นกิเลสซัดๆ เลย กิเลสมันจะเข้ามาสอดตรงนี้ตลอดเวลา ประพฤติปฏิบัติไปเวลามันทุกข์ยากนะ “เอาไว้ก่อน” เวลามันเหนื่อยขึ้นมา “เอาไว้ก่อน เอาไว้ก่อน” นี่กิเลสมันแทรกเข้ามาแล้ว แต่ถ้าเรา “ไม่เอาไว้ก่อน” จะทุกข์ยากขนาดไหนก็จะทนของเราไป ถ้าในการประพฤติปฏิบัติ การฝึกการถูกมันมีมาทุกคน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมเป็นพระโพธิสัตว์ พร้อมที่จะเป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำมาอยู่ ๖ ปีนะ ทุกข์ใหม่ บารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์ศาสดาของเราจะต้องอาบเหงื่อต่างน้ำขนาดนั้น แล้วเราจะสึกเอาเผากิน มันเป็นไปได้ แล้วพระยสะละ พาหิยะละ ทำไมฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่เดียวเป็นพระอรหันต์ขึ้นมาละ ไม่ต้องถึง ๖ ปี ๗ ปีเลย นั่นเพราะสร้างบุญญาธิการมา สาวก-สาวกะ แต่ก็ไม่มีบุญญาธิการเหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม สิ่งนั้นที่ว่าขิปปาภิญญา ปฏิบัติได้ง่ายง่าย มี ถ้าปฏิบัติได้ง่ายง่ายก็สาธุ สาธุกับผู้ปฏิบัติได้ง่ายง่าย เพราะถ้าผู้ปฏิบัติธรรมรู้ธรรมแล้ว ขอให้เป็นหลักเป็นชัย

พวกเราหาดวงตาของโลก หาผู้ที่รู้จริง ถ้ารู้จริงมันสามารถทำได้ มันสามารถกล่าวได้นะ อย่างที่ว่ากองทัพ เครื่องบินรบ รบอย่างไรก็ได้ คูสิ คูอย่างฝ่ายเศธ. แล้วฝ่ายความมั่นคงเขาจะไปหมดนะ ฝ่ายความมั่นคง นักวิชาการเขาจะรู้ไปหมดเลยว่าเครื่องบินอะไร ใช้อย่างไร เขาวางแผนได้หมดเลย แต่เขาขับเครื่องบินไม่เป็นหรอก เขาทำอะไรไม่เป็นเลย เพราะอะไร เพราะเขารู้แต่ทางวิชาการ นี่ภาคปฏิบัติ แต่ขณะที่เราจะปฏิบัติ เราจะไปฝึกขับเครื่องบิน เราก็ต้องศึกษาแบบแปลนของเขา ศึกษาสิ่งที่เขาสร้างมาเหมือนกัน แล้วเราเข้าไปฝึกจริงๆ ฝึกจริง รู้จริง ทำได้จริงๆ จะตอบคำถามไม่ได้ เป็นไปไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาในหัวใจของเราละ มันเป็นสัจจะความจริงขึ้นมา “ผู้รู้ธรรม” ผู้รู้ธรรมจะเป็นที่พึ่งอาศัยของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า “โคนำฝูง ถ้าโคนำฝูงนั้นฉลาด จะพาฝูงโคนั้นขึ้นฝั่งทั้งหมด ถ้าโคนั้นโง่งนะ พาฝูงโคนั้นไปในวังน้ำวน” วังน้ำวน ฟังสิ เพราะอะไร เพราะมันชีวิตเราเท่านี้ ๑๐๐ ปีก็ตาย ปฏิบัติถึง ๑๐๐ ปีแล้วยังไม่บรรลุธรรมก็ต้องตาย การปฏิบัติธรรมเป็นบุญไหม? เป็น เป็นบุญ เวลาไปเกิดเป็นอะไร เป็นพรหมอีกก็ همینปีกว่าจะได้ออกประพฤติปฏิบัติอีก นี่เวลาปฏิบัติไปแล้วไปวังน้ำวนในน้ำวนคุณหมดเลย แต่ผู้ฉลาดจะไม่เข้าวังน้ำวน พาฝูงโคออกไป

ผู้ฉลาดมาจากไหน เพราะมันฉลาดมาจากจิตนี้ไง จิตนี้ฉลาดนะ ฉลาดอะไร เพราะกิเลส มันละเอียดอ่อนมาก อวิชชาอุปจายา สงฺขารา อวิชชา เห็นไหม รู้ตรงข้ามกับธรรมะหมดเลย รู้ไปหมด นี่ปริยัติปลอม รู้ไปหมด แล้วตรงข้ามกับสัจจะความจริงทั้งหมด แต่ในประพฤติปฏิบัติโดยความจริง เวลามันปฏิบัติไปมันเป็นความจริงขึ้นมา “มรรคสามัคคี” มันสามัคคีอย่างไร ด้วยสัจจะ

ความจริงของเรา มรรคสามัคคีเข้ามา เหมือนกับขับเครื่องบินแล้วทิ้งระเบิดทำลาย พอมันทำลาย เราทำมากับมือ เราเห็นสัจจะความจริงขึ้นมา สิ่งนี้ตอบสนองขึ้นมา ถ้าเราทิ้งระเบิดไปแล้วมันทำลายเป้าหมายไม่ได้ เราจะได้ผลงานใหม่ มันไม่เข้าเป้า เราก็ฝึกบินขึ้นไป ทำลาย เวลาทำลาย ข้าศึกเขามีปืนต่อสู้อากาศยานนะ เขามีเครื่องบินจรวดคอยสอยเรานะ

นี่ก็เหมือนกัน เวลามันปัญญาหมุนเข้าไป ถ้ามันปล่อยไม่จริงกิเลสมันสอดเข้ามา “ว่างปล่อยวาง” มันไม่ความจริง เพราะอะไร เพราะไม่ได้ฆ่ามัน ไม่ได้ทำลายศัตรู ไม่ได้ทำอะไรเลย มันก็ปล่อยวางเหมือนกัน นี่กิเลสมันสอดตลอด ในการประพฤติปฏิบัติอย่าเข้าใจว่า

“เราปฏิบัติแล้วมันจะเป็นสิ่งที่ปฏิบัติมันจะเป็นความจริงทั้งหมด”

คุณะ คุณหาใจในสมัยพุทธกาลนะ เป็นภิกษุแล้วเกิดอึดอัดขัดสนในหมู่บ้านนั้น แล้วปรึกษากันว่าเราจะทำกันอย่างไร เราปรึกษากันในห้องนี้บอกว่า องค์นั้นเป็นพระโศดาบัน ให้พระโศดาบันอีกองค์เป็นพระสกิทา เป็นพระอนาคา เป็นพระอรหันต์ แล้วชาวบ้านเขาก็ศรัทธา โอ้โฮ! เรามีบุญมากเพราะมีพระอริยบุคคลในหมู่บ้านเรา ถวายภัตตาหาร ชาวบ้านเขาดู เขาทุกข์ เขายากมากเพราะอึดอัดขาดแคลน แต่พระนั้นได้อาหาร ได้ปัจจัยอาหารนั้นมาบำรุงตัว นี่เวลาถึงคราวออกพรรษาไปกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระมาจากไหนก็หอมแห่งแรงน้อยหมดเลย เพราะอะไร เพราะอยู่ด้วยสัจจะความจริง แต่พระหมู่ที่อื่นอ้วนพีมาเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแปลกใจ

“เธอทำกันอย่างไรถึงได้ร่างกายสมบูรณ์อย่างนี้”

“ข้าพเจ้าเลี้ยงชีพด้วยอย่างนี้ไง บอกว่าองค์นั้นเป็นโศดาบัน องค์นั้นเป็นสกิทา องค์นั้นอนาคา”

การทำทิ้งระเบิดแล้วมันไม่ทำลาย มันมีอคติในหัวใจ เห็นเรื่องอาหารปัจจัยอาศัย ปัจจัยเครื่องอาศัยมีความสำคัญกว่าคุณธรรม คุณธรรมในหัวใจนี้มันมีคุณธรรม แต่ถ้าเป็นความจริง คุณธรรมในหัวใจ พอมันคิดว่ามันจะพุดอย่างนั้นมันพุดไม่ได้นะ เพราะสิ่งนี้มันเป็นสี่ลัพพตปรามาส เป็นพระโศดาบันก็ไม่ได้ เป็นสี่ละ มันลือบคลำไถ ลือบคลำในศีล ลือบคลำในศีลกล่าวคู่เป็นมหาโจร นี่ปฏิบัติปลอมมันจะออกเป็นรูปแบบนั้นนะ แล้วชาวบ้านเขาเคารพศรัทธา เขาจะรู้อะไรกับ

เรา จะรู้อะไรกับพระ ในเมื่อพระองค์ท่านนั้น ในเมื่อมหาโจรคู่กันเช่นนั้น ส่งเสริมกันเช่นนั้น เขาไม่เชื่อได้อย่างไร เพราะเขาเป็นคฤหัสถ์

นี่ไง จากวงปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติจริง ของจริง สิ่งที่ทำเป็นความจริงมันต้องสื่อความหมายได้ มันต้องบอกพิภพได้ มันบอกการทำลาย การทิ้งระเบิดไปแล้วมันทำลายกิเลสอย่างไร กิเลสขาดออกจากใจอย่างไร ถ้าจะความจริงอย่างนี้เป็นความจริง เพียงแต่ครูบาอาจารย์ท่านไม่เอามาพูดกัน เพราะมาพูดกันแล้ว สิ่งที่มีมันเป็นที่ว่าคนที่เอามาใช้ประโยชน์ไง ถ้าใช้ประโยชน์ในทางการประพฤติปฏิบัติ เป็นคติเตือนใจ อันนี้สมควร แต่ถ้าเอาไปใช้เป็นประโยชน์ให้กิเลสมันเอาไปทำลายตัวเองไง เพราะมันเป็นสัญญา

หลวงปู่มั่นไม่เคยพูดอย่างนี้เลย หลวงปู่มั่นครูบาอาจารย์ท่านเล่าให้ฟังว่า หลวงปู่มั่นเวลาพูด พูดแต่เหตุไม่พูดถึงผล เพราะท่านห่วงตรงนี้เพราะต้องการให้เป็นปฏิบัติจริง เพราะรู้จริงขึ้นมาจากใจ ปิดไม่อยู่ คนรู้จริงปิดไม่ได้ ฐึไปหมด

กิเลสมันอยู่ในหีบอย่างนี้ ซ่อนอยู่ในมุมอย่างนี้ ขั้นตอนของมันมันจะหลอกมาอย่างนี้ แม้แต่เห็นทุกข์ยากขึ้นมาก็ยังอุตสาห์บอกว่าได้ขั้นนั้น เอาธรรมะไปแลกกับอาหาร เอาอริยสังขารของตัวไปแลกกับอาหารนี้มันยิ่งกว่ามหาโจรใหม่ ให้เอามาให้ถึงที่มันเป็นมหาโจรใหม่ นี่ปริยัติปลอม ปฏิบัติปลอมมันทำลายตัวเอง แม้แต่เกิดพระพุทธศาสนา อยู่ในพระพุทธศาสนา มันยังทำลายตัวเอง

แต่ถ้าเราเชื่อสัตย์กับเราเอง ปริยัติก็ให้จริง ครูบาอาจารย์ของเราะ เป็นผู้รู้จริง อย่างเช่น เจ้าคุณอุบาลีเป็นผู้นำของภาคปริยัติเลย แต่เวลาปฏิบัติไปครูบาอาจารย์ท่านเล่า ขณะที่หลวงปู่มั่นท่านอยู่ที่ถ้ำสาริกา ส่งกำหนดจิตมาสู่เจ้าคุณอุบาลีท่านพิจารณาอะไรอยู่ พิจารณาปฏิจกสมุพบาทแล้วหลวงปู่มั่นเวลามาพบกลางทาง เจ้าคุณอุบาลียอมรับหมดเลย แต่ปฏิจกสมุพบาทตอนนั้นมันเป็นประโยชน์ไหม? มันไม่เป็นประโยชน์ มันเป็นปริยัติ มันเป็นภาคปริยัติ แต่พิจารณาโดยภาคปริยัติ โดยการปริยัติ ถ้ามันเป็นปฏิบัติพิจารณาปฏิจกสมุพบาทนั้นมันต้องเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา

“ปฏิจกสมุพบาท” คืออวิชาปจฺจยา สงฺขารา นี้มันเป็นธรรมขั้นละเอียด มันเป็นอวิชา แต่การพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม โสคาบัน สกิทา อนาคา มันเป็นเรื่องของกามราคะมันไม่ใช่

ปฏิบัติสมุปบาท มันไม่ใช่เรื่องของอวิชา ถ้าเรื่องอวิชานี้มันต้องเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา แต่ขณะที่พิจารณา เพราะหลวงปู่มันยังไม่ขึ้นเชิงใหม่เลย เจ้าคุณอุบาลีก็ยังไม่ขึ้นเชิงใหม่

แต่ขึ้นไปเชิงใหม่แล้ว เวลาหลวงปู่มันไปเทศน์ที่วัดคอยธรรมเจดีย์ ขณะที่เทศน์ที่วัดคอยธรรมเจดีย์เจ้าคุณอุบาลีบอก หลวงปู่มันเทศน์เป็นมุตโตทัย เทศน์อย่างนี้เทศน์ขึ้นไม่สงสัยว่าเป็นขึ้นของอนาคา เวลาครูบาอาจารย์ขึ้นไปถึงจะพยายามชักนำ หลวงปู่มันแก้ในภาคปฏิบัติเจ้าคุณอุบาลี ขณะที่เจ้าคุณอุบาลีประพาศปฏิบัติแล้ว เจ้าคุณอุบาลีพูดไว้ในประวัติหลวงปู่แหวนว่า

“ปริยัติกับปฏิบัติห่างกันราวฟ้ากับดิน”

ในเมื่อภาคปริยัติมันเป็นตำรา มันเป็นวิชาการ มันเป็นความจริงอันหนึ่ง ทำไมสมเด็จพระสมณะเจ้า ขนาดที่ว่าเป็นผู้ที่วางรากฐานของการศึกษาเลย ยังบอกว่า

“วินัยข้อนี้ขอฝากไว้ให้ผู้ที่แก้ไขต่อไปข้างหน้า”

เพราะภาคปริยัตินี้อย่างไรก็สงสัย แล้วถ้าเป็นภาคปฏิบัติมันยังเป็นเกมอยู่ เป็นเกมคอมพิวเตอร์อยู่คือเป็นจินตมยปัญญามันยังปลอมอยู่ สิ่งที่เป็นปลอมๆ มันไม่สู่สมุจเฉทปหานหรอก แต่ถ้าปฏิบัติจริง พอปฏิบัติจริงมันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ภาวนามยปัญญาเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ถึงเจ้าคุณอุบาลีถึงมาพูดไว้ในประวัติหลวงปู่แหวน “ปริยัติ ปฏิบัติห่างกันราวฟ้ากับดิน” ฟ้ากับดินเลย นี่ก็ผู้ที่ป็นเจ้าทฤษฎีในภาคปริยัติแต่พูดไว้ พูดไว้เพราะท่านได้ทั้ง ๒ ฝ่าย คือปริยัติท่านก็เป็นผู้ที่เผยแพร่ในภาคการศึกษา เจ้าคุณอุบาลีวางรากฐานต่อๆ กันมานะ

สังคมไทย สังคมชาวพุทธเรา ฟังสิ ตั้งแต่สมัยอยุธยาโค่นเผา โคนทำลาย ทางวิชาการโค่นทำลายหมด แล้วพอมาริมต้นตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ เราต้องเก็บรวบรวมในโบราณคัมภีร์เพื่อจะรวบรวมออกมา แล้วพระไตรปิฎกพิมพ์ครั้งแรกสมัยพระจุลจอมเกล้าฯ นี่ท่านนั่นเอง สิ่งที่สะสมกันมา ปริยัติพยายามสะสมกันมา พยายามสร้างสมกันขึ้นมา สมเด็จพระสมณะเจ้าถึงบอกว่า “สิ่งนี้ก็ยังสงสัย สิ่งนี้ก็ยังสงสัย” นี่ผู้ที่สงสัยแล้ววางความสงสัยไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ค้นคว้าได้วิจัยวิจัยให้มันเข้ามาได้ถูกต้อง

แต่ในขั้นปฏิบัติแล้วถ้าเข้าใจจะความจริงแล้ว สิ่งนั้นเป็นแค่ชี้หน้า ความจริงมันอยู่ที่ใจ ความจริง “ปฏิเวธ” ความรู้แจ้ง ถ้าไม่รู้แจ้งจะเข้าใจเรื่องธรรมวินัยได้อย่างไร ถ้ารู้แจ้งธรรมวินัย

เห็นใหม่ สิ่งนั้นเป็นเครื่องดำเนินเข้ามา เราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเป็นเรื่องสันตสิกฺขิโก เรื่องหัวใจ แต่มันเป็นที่อำนาจวาสนา

ครูบาอาจารย์มากที่รู้จักจริงแต่การอธิบายออกมา การสื่อสาร ถ้านิพพาน วิมุตติสุขอันนี้ สื่อสารได้ง่าย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต้องสื่อสารไว้ให้ในพระไตรปิฎกให้พวกเราเป็นแนวทางไว้บ้าง แต่สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของเหนือสมมุติใด เหนือสมมุติบัญญัติ สิ่งนี้เหนือสมมุติบัญญัติ แล้วสิ่งนี้มันเป็นอยู่ในหัวใจ

นี่ไง ถึงบอกว่า “พระปัจเจกพระพุทธเจ้าสอนได้” สอนได้เพราะอะไร เพราะขนาดเป็นสาวก-สาวกจะรู้จริงยังรู้ได้ในหัวใจ ความจริงที่รู้แจ้งทำไมจะสั่งสอนไม่ได้ เทียบเคียงเป็นคติตัวอย่างไม่ได้ เพียงแต่ไม่สามารถวางเป็นบัญญัติ ไม่วางเป็นทฤษฎีออกมาให้เป็นภาคปฏิบัติเหมือนองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สาวก-สาวกจะยังสามารถอธิบายความรู้จริงในหัวใจออกมาได้ แต่จะสื่ออย่างไรเพื่อความเข้าใจเท่านั้นเอง แล้วพระปัจเจกพระพุทธเจ้าสอนไม่ได้ เป็นไปได้อย่างไร สอนได้ในชีวิตของท่าน ขณะที่หมดชีวิตของท่านแล้วท่านไม่ได้วางรากฐานไว้เป็นคัมภีร์ออกมาเป็นอย่างนั้น

นี่สาวก-สาวกก็เหมือนกัน คุณติ สาวกภายิต ครูบาอาจารย์ที่เป็นพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาล สมัยต่างๆ ก็มีมาก แต่วางหลักการมันมีกึ่งองค์ นี้อยู่ที่อำนาจวาสนา ถ้ามีอำนาจวาสนา การสื่อความหมายออกมา สิ่งนี้มันก็เหมือนกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งเอตทัคคะไว้แต่ละแนวทางนี้แหละ เพราะเอตทัคคะคือสิ่งที่สะสมมาจากจิตดวงนั้นได้สะสมสิ่งนั้นมา ถึงได้มีชำนาญการในแต่ละแนวทาง

นี่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติก็เหมือนกัน เริ่มต้นปฏิบัติมันก็ต้องปฏิบัติมาตรงกับจริต ตรงกับนิสัย เหมือนกับโรคให้ยาถูกต้อง ถ้าโรค เราวางยาถูกต้องนี้หายหมด ถ้าโรค เราวางยาผิด มันผิยด้วยถามสิว่ามันหาย มันจะกลับเป็นสิ่งที่แพ้ยา คือทำอะไรออกไปนอกกลุ่มนอกทางเลย ในการประพฤติปฏิบัติของเราถึงไม่ต้องไปยึดแนวทางว่าต้องให้เหมือนคนอื่น ขออย่างเดียวขอให้ปัจจุบันแล้วก็ให้ทำลายเข้าไปจากภายในของเรา ถ้ามันทำลายเข้ามาณะผู้ที่ปฏิบัติจะเข้าใจ

ขณะที่จิตสงบเป็นสมณะมันปล่อยวางอย่างไร ความรู้สึกการปล่อยวางอย่างนี้ นี่กิเลสเต็มหัวใจ เวลามันออกมานี่กิเลสล้วนๆ เลย แต่ถ้ามันปล่อยวางโดยปัญญา กิเลสมันเริ่มเบียดตัวลง นี่

ความว่างระหว่างเรื่องของสมณะ กับ ความว่างของปัญญาต่างกัน ต่างกันมาก แล้วความว่างของ
โศคาบัน ความว่างของสกิทา ความว่างของอนาคา พระอรหันต์ไม่มี

พระอรหันต์ไม่มี เพราะอะไร เพราะพระอรหันต์ไม่มีผู้รู้ วิมุตติไปแล้วมันเอาอะไรไปว่าง
เพียงแค่เป็นสมมุติต่อกันเท่านั้นว่าว่าง พระอรหันต์จะว่างได้อย่างไร เพราะไม่มีจิตมารับรู้ พระ
อรหันต์พ้นออกไปจากความว่าง พ้นออกไปเลย

โมฆราชถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“โลกนี้เป็นความว่าง”

“เรากลับมาถอนอรรถานุกิจิทธิในใจนั้น”

ถ้ากลับมาถอนผู้รู้ว่าความว่างหมดแล้ว อะไรว่าง? เพราะอ้าปากคิดหมด อ้าปากเป็นสมมุติ
ทั้งหมด พระอรหันต์ พระอรหันต์วิมุตติสุขแล้วเป็นวิมุตติสุข เพียงแต่ คำว่า “ว่าง” ของพระ
อรหันต์คือเทียบเคียง แต่ความว่างของโศคาบันมี เพราะกิเลสชั้นละเอียดมันมี พอมีมันมีสิ่งนี้อยู่
มันถึงว่าทำความสงบเข้าไปให้ละเอียดเข้าไป แล้วยกวิปัสสนาเป็นสกิทาคามรรค พอ
สกิทาคามรรคหมุนเข้าไป ทำลายเข้าไป พอทำลายเป็นสกิทาคาผล นี่มันก็มีความว่าง ว่างเพราะ
อะไร เพราะกิเลสยังมีอยู่ ยังมีจิตอยู่ จิตถ้ามันคิดมันก็คิดความว่างอย่างนี้

ถ้าจิตอันนี้ย้อนกลับเข้าไปมันก็จับกามราคะ จับกามราคะพิจารณาเป็นอสุภะ อสุภะ
พิจารณาไปมันก็ปล่อยวาง ปล่อยวาง ปล่อยวางนี่มันยังไม่สมุจเฉทปหานนะ ขณะที่สมุจเฉท
ปหานขาดออกไป มันก็กลับมาที่จิต จิตทำลายตัวมันเอง ชั้นอันละเอียดหลุดออกไปจากจิต จิตนี้
ชักฟอก ชักฟอกไป นี้ออนาคา สิ่งที่เป็นความละเอียดของจิตมันมีขั้นตอนของมัน พอมันปล่อยวาง
เข้ามา ปล่อยวางเข้ามา จนว่างหมดเลย ว่างหมด

จิตนี้เป็นอัครรย์ จิตนี้เดิมแท้่องใส มันว่างเพราะมันมีผู้ที่สามารถสื่อว่าว่างได้ใช่ไหม
มันมีว่างเพราะมันมี อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา อยู่ มันมีภวาสวะอยู่ มันมีตัวจิตอยู่ ตัวจิตมันปล่อยวาง
เข้ามา ปล่อยวางกิเลสเข้ามามันก็ว่างเข้ามา ว่างเข้ามา ความว่างของโศคาบัน ความว่างของสกิทา
ความว่างของอนาคาต่างกัน แต่ถ้าความว่างนี้มันจับตัวมันเองได้ พอจับตัวมันเองได้ นี่ปฏิบัติจริง
รู้จริง

การทำลายกัน การทำลาย เครื่องบินรบที่รบระหว่างทวีป เครื่องบินรบ ต่อไปจะมียานอวกาศออกไปจากโลกทิ้งระเบิดทำลายโลกหมดเลย น้ำมันก็ทำลายได้ นีก็เหมือนกันตัวจิตจะกลับมาทำลายตัวภวาสวะ ตัวภพมันก็ทำลายได้ พอทำลายได้ รู้จิตสิ้นกระบวนการของจิต รู้จิตสิ้นกระบวนการของการประพฤติปฏิบัติ นี่ไง ปฏิบัติจริงรู้จริงอย่างนี้ ถ้าปฏิบัติจริงรู้จริงอย่างนี้มันถึงจะเป็นประโยชน์นะ

ถ้าปฏิบัติต้องให้เป็นปฏิบัติจริง ปริยัติก็ให้เป็นปริยัติจริง แล้วมันจะเป็นปฏิเวธจริง ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา เราจะมีคุณค่า ชีวิตนี้มันมีคุณค่ามาก ถ้ามองเห็นโดยโลกก็มองว่าสิ่งต่างๆ มันมีคุณค่า เกิดมาก็มีอำนาจวาสนา ทำไมต้องทุกข์ต้องยาก คนว่าต้องทุกข์ต้องยาก นี่กิเลสมันพาคิด แล้วมันก็จะอยู่กับโลก

เวลาผู้ที่ออกประพฤติปฏิบัติ ผู้ที่ไม่สู้โลก ผู้ที่ไม่มีวาสนา คนสู้โลกนะ เจ้าชายสิทธัตถะจะเป็นกษัตริย์อยู่แล้ว ทิ้งจากกษัตริย์ ทิ้งจากสถานะทั้งหมดเลย ออกไปจะมีวาสนา ออกไปเป็นนักพรตเฉยๆ สู้หรือไม่สู้ ทุกข์หรือไม่ทุกข์...ทุกข์มหาศาลเลย แต่เวลาเจ้าชายสิทธัตถะทำลายสิ้นจนกิเลสในหัวใจเป็นอาจารย์ของสัตถา เทวมนุสสานัง เทวดา อินทร์ พรหมทั้งหมดมาฟังธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาเราทำลายกิเลสในหัวใจออกหมดแล้ว มันจะสงสัยเรื่องเทวดา อินทร์ พรหมไหม?

สงสัยไม่ได้หรอก ถ้าสงสัยเป็นพระอรหันต์ไม่ได้ เป็นศาสดาไม่ได้ การที่ไม่สงสัย

แล้วเวลาเทวดา อินทร์ พรหม สงสัยไหม? สงสัย

เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหมมีความสุขมาก มีความประณีตมาก แต่ไม่เข้าใจว่ามันเกิดดับอย่างไร อะไรพาคิดดับ อะไรพามาให้เป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม แล้วเทวดา อินทร์ พรหมมันจะชำระกิเลสอย่างไร พวกนี้ถึงมาฟังธรรมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป ถึงเข้าไปในอริยสัจใจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เพราะอะไร เพราะค้นหาความทะยานอยาก

เทวดา อินทร์ พรหมมีไหม? มี

แล้วถ้าเกิดมรรคญาณขึ้นมาละ เทวดา อินทร์ พรหมมีจิตไหม? มี

แล้วพวกเรามีจิตใหม่? มี มนุษย์ในนรกในสัตว์มีจิตใหม่? มี

แต่เขาทำไม่ได้ เขาทำไม่ได้สถานะ

เราเกิดเป็นมนุษย์ เราพบพระพุทธศาสนา แล้วเราจะทำงานอันประเสริฐขึ้นมาอย่างนี้ เวลาเราทำขึ้นมาในหัวใจของเรา ถ้าทำแล้ว ถ้าเราเข้าใจ เราเข้าใจ เราเห็นจริง เราปฏิบัติจริง ทุกข์ยากใหม่? ทุกข์ เพราะทุกข์อย่างนี้มันเป็นทุกข์ตั้ง ทุกข์ความจริง ทุกข์ของโลกเขาเป็นทุกข์ปลอมๆ เพราะอะไร เพราะชีวิตนี้มันดำรงชีวิตกันอยู่นี้มันเป็นความทุกข์ แต่มันไม่ถึงตัวจิตหรอก เวลาเจ็บไข้ได้ป่วย เวลาทุกข์ยากก็น้ำตาไหล ทุกข์ยากมันก็ร้องไห้รำพันทั้งนั้นเลย มันไม่เข้าถึงตัวจิตหรอก ตัวจิตมันก็อยู่ในร่างกายเรานี้แหละ แต่เวลาทุกข์ขึ้นมามันทุกข์ของร่างกาย ทุกข์ของสังขาร ทุกข์ของขันธ ทุกข์ของการพลัดพราก ทุกข์ของการไม่ได้สมดังใจ ทุกข์ทั้งนั้น

แต่เวลาเราทุกข์ของเรา ทุกข์ในภาคปฏิบัติ มันทุกข์ทางจิตเพราะอะไร เพราะเรากำหนดพุทโธ พุทโธเข้าไป ถึงสงบมันก็ถึงตัวจิต ถึงตัวจิตมันคอดอกใหม่ถ้ามันวิปัสสนาไปไม่ได้ ถ้ามันวิปัสสนาไปได้ นี่งานของเราเดิน ก้าวเดินไป นี่ปฏิบัติจริง

ถ้าทำทุกข์ใหม่? ทุกข์ แต่ทุกข์อย่างนี้ทุกข์อันประเสริฐ

“ทุกข์” ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทำ

งานของโลกองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทำมาแล้ว แล้วงานของธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมไปแล้ว องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว แล้ววางธรรมและวินัย แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดไว้ในพระไตรปิฎก

“กึ่งพุทธกาลศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง”

แล้วนี่กึ่งพุทธกาล เราเกิดช่วงที่ศาสนาเจริญ แล้วสมัยพุทธกาลมีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ชี้แนะ ในปัจจุบันนี้มีครูมีอาจารย์ผู้ชี้แนะ แต่กิเลสเรามันจะบังตา เชื่อหรือไม่เชื่อนี้เป็นอำนาจวาสนา เชื่อหรือไม่เชื่อมันอยู่ที่การพิสูจน์ของเราใจ “กาลามสูตร” ไม่ให้เชื่อแม้แต่อาจารย์พูด ไม่ให้เชื่อทุกอย่างเลย แต่ให้เชื่อสันตสิทธิโก ให้เชื่อที่ใจสัมผัส ให้เชื่อสิ่งที่ใจเห็น เอวัง